

Приморске новине

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXVII • БРОЈ 436.

БОМБЕ И БИБЛИЈЕ

Почетак овој нашећије је означио је НАТО авиони у јавној ласци. На нашеј главе падају бомбе у јавностије црвених лајица. У јавностије у руменилу зоре трајови и села нам освиђу у бљеску транспаранта и у небу читамо поруку свјетској „гостодара“ о новом концепту свјета. НАТО пеганиши и крвави зајисничари падају трајекова, узидени у сопственој политичкој непсмености и осиноности, подучавају нас прави и демократији. Изледа, ни бојашњији није центал-мен, него не-шисмен. Осташе затамћено: на крају вадесетог вијека би непсмена ријеч!

Изјоворена из усја „господара“ мека срца Јунойчевачност који се претворио у Развратника (име) и Злочинаца (трејиме) хтјела би да нам на косовским невољама удари толико колац своја аушоришења у леђа. Бој у лицу Била Клинијона вјерује да су бомбе руже, а кадији проливене крви њихове лајище или пањује чистој снјега. Међутим, ријеч „свемоћући“ остало је без своје мочи још оног тренутка када се криво заклео најБиблијом пред својим народом, због својог блуга и разврата. Та беспризорна и нишча захтјева, што муфлујско кукање пред Сенатом, постало је његова апсолутна

лична замјеница. Све оно што ради и казује је само маска, па ових дана у блату и прашину сремскога ћоља.

Неискрена, његова маска је кара да учини што искрено не би могла. Пала прво међу ноге Монике Левински, Билова маска не отворила баш некој неодољивој љубавници, а још мање неодољивој Јолитичару. Уфлеканој стерном не треба да сасвим узимаши за озбиљноје исувише воли живота. Умазаној крвљу треба да схвашиши сасвим друѓачије јер је смрт сасвим друѓачија јер исувише воли живота. Шта друго да доживиши сила патерналнога бота, већа од других, највећији нас да служимо астракцији њеној култи. Теоријска сила најчовјеком је слабија од његове свјесности. Нема сумње, Клинтон сијече зелену трану на којој чуши, свеједно што Медлин Олбрајт напони да учи српски. Свеједно што она пристаје и каже: „Олрајт!“ Слободан Милошевић одговора: „Олрајт!“ убијен да има право да брани оно што је наше, па макар и од неупоредивој јачети.

Заклањајући се иза Библије, смијешни љубавник, човјек без рељефа, без шарма, без праве Јолитичке луциности, све што ради, па и ово са нама, етичкима појмом људске пораза. Незамисливо је да на челу најмоћније државе у свјету стоји човјек који се зове Бил Клинтон, предсједник САД који се, запечетио у својим прљавшиштима, искујује лажима. Као што је то држава, и какав је њен народ који пристаје на предсједника који је кривоклејник, који све што ради не би ли оковао свијет и његову јаву. Међутим, што његово агресивно, и нервозно, понашање, кујикамо је агресивије него што му може бити од кориснији. Али не желим да подучавам своје непријатеље.

Желим да се ово зло преобрати у све црвеноје штолико велике да на њих моту да сlijedi хеликоптери. Желим да наши трајови што прије оживе и улице ојећи постану пишице које нико леће. Желим да се сви црвенији претворе у плодове, да зри и забрањено воће које ће и Бил да краде са Моником, али не заклињући се лажно најуважишим сјајницама. Библије чија свјетлос ће треба да просвијели и његово лице.

ДОГОВОР ПАРЛАМЕНТАРНИХ СТРАНАКА ПОВОДОМ НОВОНАСТАЛЕ
БЕЗБЈЕДНОСНО-ПОЛИТИЧКЕ СИТУАЦИЈЕ

САЧУВАТИ МИР

На састанку представника политичких странака заступљених у Скупштини општине код предсједника општине 25. марта, једногласно је описано да је у новонасталој политичкој ситуацији послије ваздушног напада НАТО алијансе приоритетан и најважнији задатак и обавеза свих одговорних партија и политичких субјеката у нашој општини очување неопходног мира, разума, националне и вјерске толеранције, очување добрих братственичких, кумовских, племенских, пријатељских и комшијских односа, као и међусобној јединству и уважавање међу нашим грађанима.

У саопштењу са овог састанка које су потписали сви представници странака истиче се да се морају очувати опште људске и опште грађанске вриједности које су вјековима красиле нашу општину у интересу свих нас без обзира на политичке разлике које се у овом моменту превазилазе у интересу мира и стабилности у нашој општини.

Због новонастале безбједносно-политичке ситуације одложена је Седма сједница Скупштине општине Будва која је била заказана за 25. март.

(Страна 3)

● Одржана Шеста сједница Скупштине општине
ВИЗА ЗА ВРАЋАЊЕ ЗЕМЉИШТА

(Стране 2. и 3)

Са Шесте сједнице Скупштине општине

У ОВОМ БРОЈУ

● 1999 - ГОДИНА КВАЛИТЕТА У ТУРИЗМУ

Саво Грегорић: ДИВЉИ И ПИТОМИ

О кадровима у туризму: СКУПИ ЗАБОРАВ

(Стране 4. и 5)

● Интервју „Приморских новина“

Милан Ступар: ОД ЕКСПЕРИМЕНТА КА - САТЕЛИТУ

(Страна 8)

● Рибарство: КАКО МОРЕ ПОСТАЈЕ МРТВО

(Страна 9)

● Ерих Кош: УЗГРЕДНЕ ЗАБИЉЕШКЕ

(Страна 13)

● Чедо Вуковић: КО ЈЕ ЛУКАВИЈИ

(Стране 14. и 15)

● Мило Краљ: ПОЗИВ НА ПУТОВАЊЕ

(Страна 13)

Карикатура „Die Presse“

Бошко БОГЕТИЋ

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

ВИЗА ЗА ВРАЋАЊЕ ЗЕМЉИШТА

•Доношењем Одлуке о стављању ван снаге аката о одређивању градског грађевинског земљишта у дијелу који се односи на земљиште које није изграђено, односно уређено у складу са урбанистичким планом, омогућиће се враћање одузетог земљишта ранијим власницима•Нови пословник о раду СО и нови програми уређивања и одржавања градског грађевинског земљишта и инвестиционих активности•Усвојене процјене тржишне вриједности КТВ и Телевизије Будва које ће убудуће пословати као друштва са ограниченим одговорношћу

Шеста сједница Скупштине општине Будва трајала је шест дана: почела је 25. фебруара, па убрзо прекинута, затим су одборници 2-5 и 9. марта разматрали припремљени материјал, не пропустивши, што због схватања одборничких права и дужности, што због директног преноса на Радио-Будви, ни једну прилику за реплику и разјашњавање скоро сваког поменутог питања, па макар оно и не било баш везано за дневни ред.

Други дан скупштинске сједнице почeo је расправом о дневном реду. Предсједник Општине Раде Гргевић је предложио да се дневни ред допуни разматрањем Информације о проблематици враћања градског грађевинског земљишта ранијим власницима и доношењем Одлуке о стављању ван снаге аката о одређивању градског грађевинског земљишта које није изграђено, односно уређено у складу са урбанистичким

планом, као и да се с дневног реда скину предлог одлуке о изменама и допунама ДУП „Госпоштина“ и два рјешења о изузимању и давању земљишта, што су одборници једногласно прихватили. Већином гласова (12 за и 17 против) Скупштина општине није прихватила предлог Социјалистичке народне партије да Скупштина општине констатује да је предсједник Општине прекршио пословником приликом прекида сједнице СО 25. фебруара.

Послије уводног излагања секретара Секретаријата за правну заштиту Славена Шћепановића о Информацији о проблематици враћања градског грађевинског земљишта, и Далибора Антонијолија који је образложио предлог Клуба одборника коалиције „Да живимо боље-Мило Ђукановић и Светозар Маровић“ да се донесе Одлука о стављању ван снаге аката о одређивању градског грађевинског земљишта у дијелу који се

доноси на земљиште које није изграђено, односно уређено у складу са урбанистичким планом, почела је вишечасовна расправа. Прихватијући предложену Одлуку одборници и представници Социјалистичке народне партије и Либералног савеза су инсистирали да се она прошири, да се не регулише само враћање земљишта које није приведено намјени, него да треба обезбедити право и грађанима на чијем су земљишту изграђени (сада већ) откупљени станови, као и да право на враћање земљишта имају и они којима је плаћена накнада испод тржишне цијене. На крају одборници су једногласно одлучили да прихвате предложену Информацију и Одлуку са закључцима, што све заједно треба да омогући враћање градског грађевинског земљишта које није приведено намјени.

Више часова трајала је и расправа о нацрту Закона о имовини Републике Црне

Радно тегеједништво: Drađan Dušević, Rade Grgević и Goran Orlić

Горе који je према предлогу закључака Клуба одборника коалиције „Да живимо боље“ одјењен као неприхватљив за општину, противреачан уставним и законским рјешењима и супротан захтјевима за децентрализацијом власти. Приликом одлучивања одборници су били јединствени и прихватили предложене закључке.

РАЗЛИЧИТО О ПОСЛОВНИКУ

Одборници су се подијелили приликом одлучивања о новом Пословнику о раду Скупштине општине. Док су представници коалиције „Да живимо боље“ тврдили да је предлог пословника добар и да омогућава ефикаснији рад Скупштине општине, одборници Социјалистичке народне партије су сматрали да је нови пословник корак на-

хови предлоги нису прихватљиви одборници СНП су уочи гласања о пословнику напустили сједницу. Преостали одборници (17) су једногласно усвојили Пословник о раду СО.

Много брже него претходне тачке дневног реда, одборници су усвојили Програм рада Скупштине општине за 1999. годину и урбанистички пројекат хотелског комплекса „Палас“, а послије тога су усlijedиле дуже расправе о процјена ма тржишне вриједности Кабловске телевизије и Телевизије Будва и њиховом оснивању као друштава са ограниченим одговорношћу. Одборници СНП су критички говорили о досадашњем раду и организовању КТВ и ТВ Будва и споравали процјене тржишне вриједности и приликом гласања били су против предложених процјена. С друге стране, једногласно

два Општина Будва (82,2%) и ИТП „Комуна“ (17,8%).

ВЕЋЕ ТАКСЕ

Скупштина општине је већином гласова донијела Одлуку о локалним комуналним таксама које су у просјеку веће 50 одсто у односу на прошлу годину. Таксе су, као и раније, највеће у љетњим мјесецима (15.6-15.9.), а новина је што је уведене такса за коришћење и држање пловила у привредне сврхе. Већином гласова донијета је и Одлука о изменама и допунама Одлуке о локалним административним таксама које су повећане у просјеку за 50 одсто у односу на ранију Одлуку донијету прије три године. Одборници СНП су у оба случаја сматрали да таксе не треба повећавати, или бар не толико, јер оне много не значе за општински budget, а представљају знатно оптеш-

ШТА САДРЖИ ОДЛУКА КОЈА ОМОГУЋА ВРАЋАЊЕ ОДУЗЕТОГ ЗЕМЉИШТА

НАДА ЗА РАНИЈЕ ВЛАСНИКЕ

На предлог Клуба одборника коалиције „Да живимо боље - Мило Ђукановић и Светозар Маровић“ Скупштина општине једногласно донијела Одлуку о стављању ван снаге аката о одређивању градског грађевинског земљишта дијелу који се односи на земљиште које није изграђено, односно уређено у складу са урбанистичким планом.

Орган локалне управе надлежан за послове урбанизма образоваће стручну комисију која ће у циљу ефикаснијег спровођења ове Одлуке у року од три мјесеца од њеног ступања на снагу, утврдити катастарске парцеле, односно честице земљишта које у цјелини или већим дијелом нијесу изграђене, односно уређене у складу са урбанистичким планом, а које су одговарајућим актима одређене као градско грађевинско земљиште. Послије зајвреног поступка орган управе предложиће Скупштини општине одлуку о стављању ван снаге аката о одређивању градског грађевинског земљишта са назначењем катастарских парцела које у цјелини или већим дијелом нијесу изграђене, односно уређене у складу са урбанистичким планом.

Ступањем на снагу ове Одлуке ранији власници стичу право покретања поступка за упис права својине у катастар непокретности. Међусобни односи ранијег власника и садашњег корисника предметне непокретности у погледу обештећења рјешаваће се споразумом, а ако то није могуће, рјешаваће се пред надлежним судом.

Скупштина општине је уз ову Одлуку и Информацију о проблематици враћања градског грађевинског земљишта ранијим власницима усвојила и закључке којима је предвиђено: да ће Скупштина општине у свим случајевима у којима Секретаријат за урбанизам утврди да одређено градско грађевинско земљиште није приведено намјени, донијети одлуку којом ће се ставити ван снаге одлука којом је то земљиште одређено за градско грађевинско земљиште које је прописао и могућност враћања земљишта које у прописаном року није изграђено, односно уређено, према регулационом плану. До сада се није примјењивала ова одредба Закона, а с обзиром на закључак Скупштине општине Будва од 2. јула 1991. године о потреби враћања градског грађевинског земљишта ранијим власницима, уколико то земљиште није приведено намјени, и да је током протекле двије године више грађана подносило захтјеве, Клуб одборника је оцјенио да је потребно да се једним општим актом створе услови да се у најкраћем року пре испитуја одлука о првом наредној сједници Скупштине општине предложи стављање ван снаге конкретних аката о одређивању градског грађевинског земљишта; да до истека рока од три мјесеца од ступања на снагу ове Одлуке, односно до доношења појединачних одлука о стављању ван снаге аката о одређивању градског грађевинског земљишта, Скупштина општине и други надлежни органи неће вршити уступање градског грађевинског земљишта.

Скупштина општине је уз ову Одлуку и Информацију о проблематици враћања градског грађевинског земљишта ранијим власницима усвојила и закључке којима је предвиђено: да ће Скупштина општине у свим случајевима у којима Секретаријат за урбанизам утврди да одређено градско грађевинско земљиште није приведено намјени, донијети одлуку којом је то земљиште одређено за градско грађевинско земљиште које је прописао и могућност враћања земљишта које у прописаном року није изграђено, односно уређено, према регулационом плану. До сада се није примјењивала ова одредба Закона, а с обзиром на закључак Скупштине општине Будва од 2. јула 1991. године о потреби враћања градског грађевинског земљишта ранијим власницима, уколико то земљиште није приведено намјени, и да је током протекле двије године више грађана подносило захтјеве, Клуб одборника је оцјенио да је потребно да се једним општим актом створе услови да се у најкраћем року пре испитуја одлука о првом наредној сједници Скупштине општине предложи стављање ван снаге конкретних аката о одређивању градског грађевинског земљишта; да до истека рока од три мјесеца од ступања на снагу ове Одлуке, односно до доношења појединачних одлука о стављању ван снаге аката о одређивању градског грађевинског земљишта, Скупштина општине и други надлежни органи неће вршити уступање градског грађевинског земљишта.

Нико Радуловић, Анђе Делошић, Срђа Поповић и Владимира Ђајчевић

зад у односу на досадашњи, да одборничка питања треба да буду на почетку сједнице, да треба повећати могући број и дужину постављања одборничких питања, да радио-пренос скупштинских сједница мора да буде обавезан... Пошто њи-

су усвојене одлуке о оснивању КТВ Будва и ТВ Будва као самосталних организација, односно друштава са ограниченим одговорношћу. Оснивачи КТВ Будва (81,54%) и ПП „Каблинг“ (18,46%), а Телевизије Бу-

ређење за грађане. Послије дуже расправе већином гласова усвојени су Програм уређивања градског грађевинског земљишта за 1999. годину и Програм инвестиционих активности за 1999. годину. Посљедњи дан правог ма-

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

ратонског засијеђања Скупштине општине почео је расправом о Програму одржавања грађевинског земљишта на подручју општине за 1999. годину. Образлажући предлог Програма секретар Секретаријата за комунално-стамбене послове Драган Вуковић је истакао да је за реализацију Програма предвиђено 5.600.00 динара, од чега за одржавање комуналних објеката 2.067.765,90 динара, за одржавање јавних земаљских површина и шумског фонда 1.282.234,10 динара, за одржавање локалних путева 320.000 динара, за одржавање атмосферских канала 120.000 динара, за одржавање хоризонталне и вертикалне сигнализације 300.000 динара, за уништавање комарица, паса и мачака луталица 230.000 динара, за одржавање грађевинских саобраћајница и пешачких стаза 180.000 динара, и за одржавање јавне расvjете 1.100.000 динара. У расправи је истакнуто да је степен наплативости накнада из којих се финансира одржавање грађевинског земљишта незадовољавајући и да га треба побољшати у наредном периоду, а одборници су једногласно усвојили Програм одржавања грађевинског земљишта.

ИМЕНОВАЊА И ПОЛЕМИКЕ

Више предлога одлука о именовањима био је повод за различите расправе и полемике, посебно изједињена и допуњена одлуке о образовању Међународног фестивала медитеранских пјесама „Будва”, Савјета за промоцију и пропаганду туризма и именовање три члана управног одбора предузећа БСП Будва. Већином гласова изједињења је Одлука о образовању МФМП „Будва”, изабран Савјет за про-

СТРУКА И ФУНКЦИЈЕ

Одборник Слободан-Бобо Митровић је у расправи о Управном одбору Медитеранског музичког фестивала „Будва” истакао да није добро да се у том управном одбору налазе само људи по функцији, а да ту нема музичких имена, јер то утиче на уметнички ниво фестивала.

„Није добро да су у управним одборима само људи по службеној функцији јер ни министри не могу свуда стићи. Није у питању само овај, него и многи други управни одбори и слични органи. Ја сам, на пример, половину чланова Савјета монографије Будва питао како се у њој нашла „Маркова плоча”, која је сумњивих културних вриједности, а они о томе нису могли ништа да кажу - рекао је Митровић.

моцију и пропаганду туризма и именоване три члана УО БСП. Одборници су били јединствени у одлучивању о избору Савјета за заштиту локалне самоуправе и промјенама у саставу Комисије за прописе и управног одбора ЈУ СД „Првена комуна“. Већином гласова Скупштина општине је дала сагласност на именовање Стевана Вучetića за директора ЈП „Водовод и канализација“ и Николе Вукићевића за ВД директора ЈУ „Музеј, галерија, библиотека“.

Крај сједнице обиљежила је расправа о одговорима на одборничка питања, а одборници су поставили нова питања.

В.М. СТАНИШИЋ

ОДГОВОРИ НА ОДБОРНИЧКА ПИТАЊА**(НЕ)СПОРНА ДОКУМЕНТАЦИЈА**

Главни инспектор је донијео рјешење којим је наложио Секретаријату за урбанизам Општине Будва да у року од пет дана од пријема рјешења отклони утврђене неправилности и недостатке констатоване записником о инспекцијској контроли у предмету Радмиле Микић - Анђус. Записником се налаже Секретаријату за урбанизам да иницирају дату урбанистичку сагласност на главни пројекат дрогадње, пројекат врати инвеститору како би се исти ускладио са захтевима из рјешења о локацији и урбанистично-техничким условима, иницирају рјешење о одобравању дрогадње уз постоећи стамбени објекат, и инвеститору издаје ново одобрење за дрогадњу након усклађивања документације. На недавно рјешење и запис-

ник Секретаријата за урбанизам је уложио жалбу. У жалби је наглашено да одобрењем дрогадње нијесу супротности са ДУП Свети Стефан - Шумет и Законом о планирању простора па се од Министарства уређења простора тражи да потврди став Секретаријата за урбанизам.

(Секретаријат Секретаријата за урбанизам Нада Кривокапић у одговору на одборничко питање Владимира Кажанегре „да ли су тачне информације да је од стране надлежних републичких органа стигао налог на адресу органа општине да се издана документација стави ван снаге на основу које је дис објекта породице Радмиле Анђус-Микић саграђен, а нападачи га порушили?“)

КРИВИЧНА ПРИЈАВА ПРОТИВ НАПАДАЧА

Овлашћени радници Одјељења безбедности Будва су поднијели кривичну пријаву против Станка Суботића, званог Цане, од оца Светомира, рођеног 9.9.1959. године у селу Вукона, Уб, стално настањеног у Београду, Улица Кнеза Милоша број 68, због основане сумње да је заједно са три неидентификована лица 8.12.1998. године на штету Радмиле Микић - Анђус, привремено настањене у Швајцарској, починио кривично дјело оштећења тубијих ствари, а на штету Јубице Иванчевић из Београда, иначе рођене сестре Радмиле Микић - Анђус, и Радмиле Анђус, снахе Радмиле Анђус-Микић, починио кривично дјело угрожавања сиг-

ЛЕГАЛИЗОВАНО 3.758,50 КВАДРАТА ДЕВАСТИРАНОГ ПРОСТОРА

Секретаријат за урбанизам није у могућности да да одговор на дио питања који се односи на укупан девастирани простор на територији општине Будва јер није извршено снимање и премјеђавање за све бесправно саграђене објекте, односно нема ажуарних података из Дирекције за непретнине. Према званичној евиденцији овог Секретаријата укупна површина легализације девастираног простора је 3.758,50 квадратних метара, и то по подручјима детаљних урбанистичких планова: Подмагистралом 203, Подкошљун 1092,80, Дубовица 543,20, Розино 251,60, Госпољтина 319,50, Бечићи 128,60, Свети

Стефан 822,90, Петровац 86,90 и Буљарица 310 квадратних метара. Под девастираним простором подразумијева се простор изграђен мимо плана и без потребне документације, а легализација ове врсте је извршена по члану 53. Закона о планирању и уређењу простора, у случају да се овакви објекти уклапају у основни концепт плана и да не угрожавају сусједне објекте.

(Из одговора Секретаријата за урбанизам на одборничко питање Љуба Лијешевића о легализованом девастираном простору по појединачним урбанистичким плановима и начину легализације.)

ВЛАСНИЦИ ЂЕ БИТИ ОБЕШТЕЂЕНИ

Општина Будва и у овом сазиву спроводиће закључак Скупштине општине Будва број 0101-493/2-91 од 2. јуна у свим оним случајевима у којима су испуњени услови и све док такав закључак о обештећењу ранијих власника буде на снази.

(Секретар Секретаријата за правну заштиту и прекраја Славен Шћепановић у одговору на питање одборника Станка Асановића „дали ће Скупштина општине и у овом сазиву спроводити закључак о обештећењу ранијих власника?“)

СПОРНА ЗАМЈЕНА ЗЕМЉИШТА

Током 1990., 1991. и 1992. године заступници Општине Будва су закључили да врши са споразумом са грађанима о замјени земљишта, али такви споразуми нијесу могли бити реализовани јер се споразумом о замјени земљишта, односно о давању земљишта по основу накнаде за одузето земљиште, не може давати грађевинском земљишту, посебно у дужлу у којем се дефинишу основи, тј. могућност уступања земљишта грађанима непосредном погодбом. Секретаријат за правну заштиту је предложио нову Одлуку о грађевинском земљишту која је питање давања земљишта непосредном погодбом третирајући него постојећа (по-себно рјешавање стамбеног питања), али такав предлог није прихваћен јер је Дирекција за непретнине обавијестила да је у процесу доношења новог Закона о грађевинском земљишту, чије би доношење условило и доношење нове општинске Одлуке о грађевинском земљишту.

(Секретар Секретаријата за правну заштиту и прекраја Славен Шћепановић у одговору на питање одборника Сава Медина у вези реализације споразума о уступању земљишта по основу замјене.)

ИЗБОРИ ОДРЖАНИ У ПРОПИСАНИМ УСЛОВИМА

На парламентарним изборима одржаним 31. маја 1998. године у Будви били су обезбеђени сви услови сходно Закону и правилима да се на бирачким мјестима тајно гласа.

(Председник Општинске

изборне комисије Горан Орлић у одговору на одборничко питање Бора Лазовића „да ли су задњи парламентарни избори у Будви били тајни, и ако јесу како онда неко може да зна ко је за кога гласао?“)

ПОТРЕБНО БОЉЕ ОДРЖАВАЊЕ КАНАЛИЗАЦИЈЕ

Према изјештају ЈП „Водовод и канализација“ на потезу Рафаиловићи - хотел „Нафтагас“ није потребна санација, већ да се омогући одржавање тог канализационог крака. Због минималног пада на дужлу канализационог крака потребне су чешће интервенције (одржавање и чишћење истог специјалним возилом „Вомом“) у јећетњем периоду, јер у противном долази до преливања фекалија на шахтама. У јећетњем периоду дуж трасе постављени су привремени објекти који онемогућавају нормални приступ и одржавање исте, те је приликом издавања локација за привремене објекте неопходно ограничити давање истих на стазама где се налазе водоводне и канализационе мреже.

(Секретар Секретаријата за комунално-стамбене послове Драган Вуковић у одговору на питање одборника Ђура Рафаиловића „да ли су предвиђена средства за санацију дјела канализације на потезу Рафаиловићи-хотел „Нафтагас“?)

ЗБОГ АКТУЕЛНЕ БЕЗБЈЕДНОСНО-ПОЛИТИЧКЕ СИТУАЦИЈЕ**ОДЛОЖЕНА СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ - НАЈВАЖНИЈЕ ОЧУВАЊЕ МИРА, РАЗУМА И ДОБРИХ ОДНОСА МЕЂУ ГРАЂАНИМА**

• Седма сједница Скупштине општине одложена на неодређено вријеме јер питања која су била предвиђена дневним редом нијесу захтијевала толико хитно расправљање и одлучивање да се не би могла одложити због настале ситуације. Представници политичких странака заступљени су у Скупштини општине једногласно оцјенили да је у новонасталој ситуацији након ваздушног напада НАТО алијансе најважније очување неопходног мира, разума, националне и вјерске толеранције, добрих братственичким, кумовским, племенским, пријатељским и комшијским односа, јединство и уважавање међу нашим грађанима.

Седма сједница Скупштине општине заказана за 25. марта одложена је због актуелне безбједносно-политичке ситуације на неодређено вријеме и, по потреби, заказаће се поново на основу консултација представника свих странака заступљених у Скупштини општине.

Скупштинска сједница је одложена јер питања која су била предвиђена предлогом дневног реда нијесу захтијевала толико хитно расправљање је одлучивање да се не би могла одложити због настале ситуације. Седма сједница Скупштине општине је одложена јер питања која су била предвиђена предлогом дневног реда нијесу захтијевала толико хитно расправљање је одлучивање да се не би могла одложити због настале ситуације.

За седму сједницу Скупштине општине била је предложена расправа о Анализи односа актуелне општинске власти према процесима трансформације и приватизације и политичким последицама које противују из тих процеса, и предлози рјешења о именовању четири представника општине општине Будва у предлогом дневног реда нијесу захтијевали толико хитно расправљање је одлучивање да се не би могла одложити због настале ситуације.

Једногласно јединствено је испољена одлучност свих политичких партија да се општина општина Будва у састав Управног одбора Телевизије Будва ДОО, два представника општине у састав Надзорног одбора ТВ Будва ДОО, Председник општине у састав Управног одбора Медитеранског дистрибутивног центра ДОО, два представника општине у састав Надзорног одбора МДЦ ДОО и Програмског одбора Медитеранског дистрибутивног центра ДОО.

Послије одлуке о одлагању сједнице СО предсједник општине Будва Раде Грегорић је 25. марта одржао састанак са представницима политичких партија заступљених у Скупштини општине поводом актуелне безбједносно-политичке ситуације. Састанку су присуствовали представници Општинског одбора Демократске партије социјалиста Ђорђије Прибилићи, предсједник Општинског одбора Социјалистичке народне партије Станко Гиговић, предсједник Клуба одборника СНП Станко Асановић, предсједник Општинског одбора Народне странке Драган Јелићевић, члан ОС НС Вукашин Зеновић, представник Општинског одбора Социјалдемократске партије Далибор Антони-

На састанку је договорено да се без обзира на укупну безбједносну ситуацију процес рада и живота у нашој општини мора редовно одвијати устављеним интензитетом и у складу с потребама грађана.

На састанку је такође договорено да се и у наредном периоду одржавају овакви састанци и да се на њима договора о мјерама и активностима за очување стабилне безбједносно-политичке ситуације у општини Будва.

Ове закључке су потписали предсједник општине и представници политичких партија заступљених у Скупштини општине.

1999 - ГОДИНА КВАЛИТЕТА У ТУРИЗМУ

КОМЕНТАР

**ДИВЉИ И
ПИТОМИ**

Пролеће је то, знају то углавном сви у оштини на штој туристичкој, па су пристреме за љето почеле. Оштина настоји да заведе ред у многим обласцима, штој је сасвим у реду, па и ког издавања соба. Населава се раније започети посао са катасторизацијом соба јер за то имаши разлога. Хоће гостима да знају тачно која је катасторија собе за коју им је „одредано“ штапик марака или динара, хоће и надлежни који порезе разређују да имају праву евиденцију. Но, невоља је у томе штој надлежни у оштини буванском не знају колики је број соба и кревета у њима које штаком лећа користе туристи. Недавно су у локалној штампи објављено процењено да штаком лећа гости запоседну између 50 и 70.000 кревета! Распон је дакле цијелих двадесет хиљада. Колико, рецимо, има становника један осредњи градић! Скоро да човек не вјерије, али је изледа тачно.

Како то да се у развијеној оштини, у вријеме компјутера и друге мониторске, наћаја о броју кућа, соба и кревета? А ево како: рејтисироване су, изледа, само куће и станови који су леђано грађени. Оних који су „никли“ без поштебних патира, или како се чешће каже, дивље, у патирима нема.

У апелу који је грађанима уђућем ове зиме, између осада, стаји да је процедуре за катасторизацију једнотавна: надлежном оштинском органији треба само доспавати рјешење-дозволу о употреби објекта који се издаје и захтјев за излазак комисије која ће одредити катасторију соба.

Проблем је, међутим, у дозволама. Како да их доспавати који за градњу својих кућа никада нису добили (ни пражили) дозволе, а камоли за употребу њихову. Конечно, кажу, једно без другог и не може.

И слиједи сујашинско питање: моту ли издавати собе гостима они који су дивље саградили куће? Пракса је показала да моту ишака. Питање је онда: моту ли они били прво рејтисированi, бар да се зна број, па онда и опорезованi. А да опорезовање њиховој прихода од сезоне не значи и лепализацију њихових кућа, које шире прво да нађу мјесто у урбанистичким плановима, а поштом да њихови власници плаќају комуналне и друге дажбине оштини и држави. Вјероватно да је то моту, али одговор треба да гају за то стручни и комитетски људи.

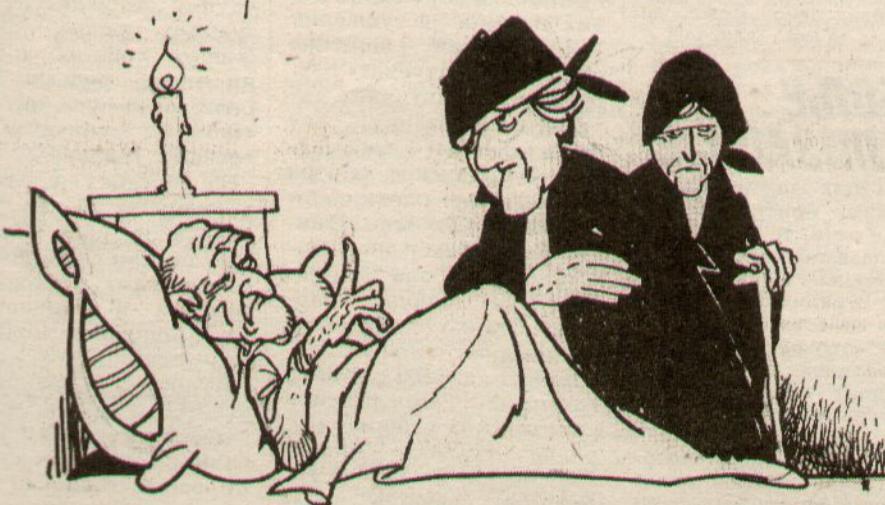
Судећи по ономе што се доћајало ранијих сезона, а и по пренуђеној ситуацији у овој области, дођоће се да љетос оштица издају и „штаком“ и „дивљи“. Порез на зараду, разне штаксе и друге дажбине ћеће ови први. Који су ишака плаќали оштини и држави када су изградили своје куће и станове. Кајмак ће скидати ови други, неидентификовани, који нису плаќали ништа од предвиђених штакси када су изградили. И који не долазе под угар закона ни када издају некатасторизоване собе туристима.

Број штакова је очигледно велики, а по прилична је суја која је измицала досад оштини и држави о њиховој рада љети. По свemu судећи па не мала сумка, која ће требао да се нађе у каси државној, и овој лећи ће у цијовој појединици.

Сматрам, а нисам сам с тим мишљењем, да је овај туристички ребус моту ће ријешити. Ако се то хоће. А разлога за то је пуно.

Саво ГРЕГОВИЋ

-КАКАВ СВЕТИ ПЕТАР
ХОЋУ У „СВЕТИ СТЕФАН“

Карикатура Бране Николића

ЕКОЛОГИЈА

**СЕЗОНСКО
УМИВАЊЕ**

Под еколошком већином људи подразумијевају комунално-хигијенске проблеме, оно што се јасно види голим оком - СМЕЋЕ. Проблем (не)чистоће, одлагања и одвоза смећа је само мали сегмент еколошке проблематике, али због туризма, као доминантне привредне гране и главног извора прихода општине и њених становника, за Будву веома важан. За разлику од чистоће мора, квалитета вода за пиће или степена аерозагађења који се могу утврдити само хемијским анализама, смеће се ВИДИ И ОСЈЕЋА. Туристу можете преварити по питању еколошких норми или резултата анализа, али га не можете убиједити да је млијеко црно, а не бијело.

Јасно је, да се из објективних разлога (неповољна структура туриста, масовни туризам, инфраструктурни проблеми) изазвани урбанистички дивљањем, љетњи пренапушеност, недостатак адекватних простора) проблем не може идеално ријешити. Исто тако је очигледно да би се отклањањем тзв. субјективних разлога (непостојање дугорочне, озбиљне концепције, инертност комуналних и инспекционих служби, ригорозно санкционисање прекршиоца) могло доћи до задовољавајућих резултата, а стање довести до нивоа коректности.

С обзиром да помало познајем проблематику одлагања и одвоза смећа (посебно током туристичке сезоне), не бих сагласио да се скреће на надлежне службе (што је и најлакше), већ бих покушао да скрећем пажњу на ствари које се годинама понављају. Будва нема ДУГОРОЧНУ КОНЦЕПЦИЈУ за рјешавање овог проблема. Ако се сваке године „у пет до дванаест“ траже нова рјешења која ће потрагати док нам нова туристичка сезона не покућа на врату, сумњам у било какав успех. У креирању таквог дугорочног рјешења обично учествују

ЕКСПЕРТИ (не носиоци звања, положаја или заступници институција које се брину о чистоћи) и грађани које тај проблем највише и погађају. Тако се поступа у градовима који имају сличне проблеме.

Други услов је сталан надзор КАЖЂАВАЊЕ оних који руже град. Ако неко годинама, зарад личне користи, „место где се природа чудесно поиграва“, „ниску бисерних плајза“ претвара у СОДОМУ и ГОМОРУ, зашто би град према њему био милостив. Чак ни закон не дозвољава аболирање те врсте.

Трећа (можда најизраженија) појава је КАМПАЊСКО чишћење и умијавање Будве. Крајем марта, или почетком априла, одговорни за чистоћу града се буде из зимског сна. Прво почињу апели, затим слиједи медијска кампања која треба да прикрије кампањски карактер поменутих активности. Послије низа гроздничавих активности. Послије низа гроздничавих активности. Будва личи на место где се врше археолошка ископавања. Некако се све то „скрији“, да „држи воду“ до краја сезоне. Крајем септембра поново наступа „хибернација“... до следеће КАМПАЊЕ (сезоне).

• Ми, који живимо у Будви дванаест мјесеци годишње, желимо КОНТИНУИТЕТ током читаве године. Будва је јако лижена и за југа, и кад се околна брда забијеле. Зимска штетња променом дуж обале прави је доживљај, ако вам поглед на море не заклањају тзв. привремени објекти који послије сезоне неодољиво подсећају на напуштене фавеле и кавезе из којих су побјегле животиње. И ваздух, засићен морском пјеном коју вјетар доноси се кријеста валова, дивно мирише, док не наиђете на остатке провијанта сезонских угоститеља или њихових импровизованих санитарних чворова.

Ове године чишћење је почело неуобичајено рано и прилично темељно. Да ли је то знак стварне промјене на боље или демонстрирање „године квалитета“? Желимо да о смећу, депонијама, и сл. убудуће не буде редка критике на овим стадионцима. Ни ове, ни следеће, ни наредних година... Ако разлога за критику НЕ БУДЕ.

Војо РОКНИЋ

АНКЕТА

**ГРАД УЉЕПШАТИ
ЧИСТОЋОМ**

Близи се почетак нове туристичке сезоне. С обзиром да је 1999. године проглашена годином квалитета у туризму, већ би требало да се крене са припремама. А о томе што би се све могло предузети да нам град буде љепши и спремнији за овогодишње госте питали смо наше сутрађане.

СНЕЖАНА ЂИВУЉСКИ, репрезентер: - Поред неопходног реновирања туристичких насеља, хотела и ресторана, како ентеријера, тако и њиховог спољашњег изгледа и околине (паркови, шеталишне стазе, базени...), требала се извршити и њихова категоризација. Сваки гост, долазећи у једно туристичко место, има право да зна који квалитет услуга може очекивати, па да се сам опредијели за ону категорију коју може да приушти себи. Наравно, ове године смо закаснили са том акцијом, али бисмо још увијек могли штошта уградити по питању чистоће нашег града, посебно плажа. Нешто што би на плажама заиста било потребно и корисно, поред канти за отпадке, јесте направити или оспособити већ постојеће јавне тоалете, тушеве и кабине за пресвлачење.

ТАИНА МАНДИЋ, новинар ТВ Будва: - Сматрам да је Будва изузетно лијеп град, па се на његовом уљепшавању не мора много радити. Наравно, пред сезону и ван ње потребно је свакодневно одржавати његову чистоћу, преуредити дотрајале туристичке објekte, као и повести рачуну о зеленим површинама, како јавним, тако и сопственим двориштима и баштама. Међутим, најбитније од свега јесте наш однос према госту. Ми Будвани морамо бити спремни да дочекамо туристе на најбољи могући начин: да будемо најсмијани, љубазни, предсрећљиви, дотерани и оригинални. Све остало ће временом доћи на своје место.

ДУШКО АНТОНОВИЋ, фотограф: - Иако сумњам да ће ове године на нашој ривијери бити туристи, поготово страних, као прво ми би морали мало више да поведемо рачуна о понашању, опхођењу према гостима и нашој култури која и није баш на видном нивоу. Друго, Будви је потребно више зеленила, а и канти за смеће, посебно у Старом граду. Затим, неопходно је да се спређе све плаже. Као што сви зnamо и видimo, наши хотели су у трошном стању, зато би било добро за почетак барем да се скреће и да им се среди околнина, а уколико постоји могућност и да се у потпуности реновирају.

ПРОФ. ДР РАДЕ РАТКОВИЋ, професор на Факултету за поморство, Котор: - У ситуацији када НАТО пријети бомбардовањем тешко је говорити чак и о стварању услова за почетак ове туристичке сезоне. А предуслови су политичке природе. Црна Гора, прво, треба да се врати у међународну заједницу, отвори граници према преосталом дијелу Јадрана, тј. дубровачкој ривијери и албанском обали, као и да се деблокирају аеродроми и укине србијански монопол на црногорским аеродромима. Што се тиче саме припреме на терену, у првом реду мора се зауставити неконтролисана градња станови за тржиште, па створити услове да се она замијени туристичким градњом. Затим се мора приступити санирању акутних инфраструктурних проблема (вода, струја и канализација) и културној деконтаминацији, односно су-

збијању вајарског имиџа града, одвајању забавних од мирних зона и укључивању локалних етно мотива у културне манифестије.

МАРИНА САРИЋ, студент: - За почетак, можда би корисно угледати се на друге туристичке развијене земље, па сlijediti њихов примјер. У сваком случају, Будва ову сезону не би смје-

Снежана Ђивуљски

Тајна Мандић

Душко Антоновић

Проф. др Раде Ратковић

Марина Савић

ла дочекати са неријешеним питањем водоснабдевања. Такође, због густине саобраћаја, потребно је да семафори несметано раде, да се санирају или направе нови тротоари и пешачке стазе и, надасве, да се обезбиједе паркиралишта. А када би се средиле плаже и уклониле са њих и са шеталишта све трафике и остale конструкције, можда би Будва и личила на једно пристојно туристичко место.

А.К.

1999 - ГОДИНА КВАЛИТЕТА У ТУРИЗМУ

ПРИГОДНА ПОДСЈЕЋАЊА: О КАДРОВИМА У ТУРИЗМУ И УГОСТИТЕЉСТВУ НЕКАД СЕ ВОДИЛО МНОГО ВИШЕ РАЧУНА

СКУПИ ЗАБОРАВ

- „Авала“ је стипендирала ученике, слала младе угоститеље на усавршавање у земљи и иностранству, доводила врхунске угоститеље да млади уз њих пеку занат
- Кадрови су некад били стимулисани, а данас...
- Стручни кадар је интерес свих - и приватника, а и општине

Година квалитета у туризму, акција којој, свакако, није сврха да запечати садашњи ниво квалитета, него да мобилише и споља и изнутра да се тај квалитет поправи, неодоливо тражи да се мало више вратимо уназад, да се присетимо како смо некад знали и могли.

Односно, и да не заборавимо да смо ту где смо сада сами себе довели и да се сами из тога морамо и извући. У овом броју ћемо, тако, подсетити на експанзију туризма у Будви пре тридесетак година, образовање и усавршавање кадрова које је, свакако, и условило ту експанзију. Има, наравно, разних приступа тој теми и бројним саговорницима који имају шта рећи. Један од њих је и Љубо Лижевић, данас директор сектора угоститељства у ХТП „Будвански ривијера“, а тада директор хотела „Авала“ и „Интернационал“.

- У некадашњем предузећу „Авала“ се много водило рачуна о оспособљавању стручних кадрова. Слали смо их у иностранство, највише у Немачку, одакле смо имали највише туриста, али и у Београду који је тада имао добре хотеле, са добрым кадром, много болим од нашег. Радници који су били у директном контакту с гостом (рецепционери, кувари, конобари, собарци...) обилазили су и упознавали се с радом у брзим хотелима и то је била исправна политика. Данас се томе, најжест, мало посвећује пажња, а не може се знати колико треба, да се не иде нигде из Будве - каже Љубо Лижевић и додаје да кадрови нису били само брига предузећа него и општине. - Одговорни људи у туризму и општини тада су одредили добре смјернице, схватајући да без кадрова нема овог послса. Кадрове смо могли имати и задржати само с неким повољностима. Градили смо стамбене зграде, рјешавали стамбене питања тих људи, дојељивали стамбене кредите... И људи су, једноставно, имали интереса да се баве тим послом. Данас не нудимо ништа, а од радника тражимо да раде за једну врло ниску накнаду.

Тих шездесетих година хотели на Словенској плажи, а

убрзо затим почетком седамдесетих и на Бечићкој плажи, вицеструко су повећали хотелске капаците, па се морало водити више рачуна и о новом кадру. „Авала“ је стипендирала куваре, конобаре, посластичаре који су били ученици средње угоститељске школе у Титограду. Они су, али и неки други ученици, преко љета биле радници у „Авали“ радили су посао за који се образују, тако да су уз практичну наставу којој се посвећивало много више пажње него данас, по завршетку школовања били већ прилично оспособљени за рад.

- Тада су ученици који завр-

тијески радник. - Ти радници који су били домаћини нашем госту били су и жива реклами - какви радници таква и реклама у Лондону, Бечу, Паризу, Франкфурту...

Ти млади кадрови су послије слати на специјализацију у земљи или иностранству, а учили су и на лицу места. „Авала“ је тада током љета ангажовала врхунске мајсторе из београдских хотела (куваре, шефове сала и ресторана, посластичаре) који су користећи гођиши одмор помагали оспособљавају тек саставних угоститеља.

Данас се, упорно истиче Ли-

десет година, а можда и прије, доћи до једне трагичне чињенице да ће нам овај посао радити нестручни људи. Јер, не може опстати теза коју неки људи заступају да се овај посао може научити за десет дана - каже Љубо Лижевић и истиче да туристичке земље (Швајцарска, Италија...)

не оспособљавају своје кадрове на брзину, него у дужем периоду, а ми на томе врло мало, или скоро ништа, радимо.

Прича о стварању и оспособљавању угоститељског кадра и поређења јуче-данас, опомињу и упозоравају да се занемарило нешто што се није

БИЈАШЕ НЕКАД „ИНТЕРНАЦИОНАЛ“...

Када се говори о експанзији туризма у Будви крајем шездесетих и седамдесетих година не може се забићи хотел „Интернационал“ који је настао у тој експанзији и, стицајем околности, нестао са лица земље послије катастрофалног земљотреса 1979. године. За тих 15-ак година „Интернационал“ је изборио виски реноме и, ако се тако може рећи, прескочио категорију коју је имао. Љубо Лижевић је био последњи директор овог хотела од 1974. до 1979. године.

- У „Интернационалу“ сам покушао, а чини ми се и успио, да окупим једну добру екипу стручних људи. Био је ту, на пример, изврсни шеф рецепције Мило Масоничић, данас, нажалост, покојни, затим шеф кухиње Саво Петковић, о коме и овом приликом говорим са пуно уважавања, а да и не говорим о једном изузетној гарнитури конобара која се оспособљавала по Европи. „Интернационал“ је био хотел високе „Б“ категорије, а наше особље је добро знало шта гост жели и очекује и како да му се те жеље и очекивања испуни - говори данас Љубо Лижевић и подсећа да је „Интернационал“ имао садржаја које ни данас не би требало одбацити. - Имали смо отворени базен, затворени базен, боблинг куглану која је тада била нешто ново, рекреационо-рехабилитациони центар, хидротерапију, таласо-терапију, амбуланту... Тада смо, једноставно, том европском госту у Будви нудили све што и други туристички центри, били смо на

нивоу европских стандарда.

„Интернационал“ је радио читаве године, захваљујући доброј служби продаје без већих проблема се „ремошћавао“ период од октобра до почетка сезоне. Јети се на базену одвијао богат забавни програм, гостовале су највеће естрадне звјезде оне Југославије, прве недеље у августу бирада се „Мис Интернационал“...

Управо ће 20 година од земљотреса и краја „Интернационала“ који је „остао на ногама“ у тој априлској катастрофи, али нешто касније експлозивом сравњен са земљом. То је и тада, и много га касније, био повод за многа питања...

„Словенска плажа“ је у земљотресу скоро потпуно порушена, али природа је, изгледа, била оставила нешто што и даље треба да живи. Остале су хотеле „Интернационал“ и „Адријатик“. Без претензија да било кога критикујем ти хотели су се по мом мишљењу могли реновирати и даље бити, заједно с базеном, у туристичкој понуди. Ти хотели и базен су били у добром стању, али превладала је политика на нову општине да се све срушши и гради ново - каже Лижевић и констатујући да је све што је касније изграђено испод нивоа некадашњег „Интернационала“. - Посебна је прича како то данас изгледа, мада се мора рећи да се окупшава, колико се може да се „Словенска плажа“ доведе у стање да би задовољила интересе иностране клијентеле коју очекујемо.

ште угоститељску школу знали више од данашњих. Ја нећу да критикујем школство данас, али се тада водило више рачуна о ученицима угоститељске школе, јер ова струка не подноси незналице, људе који не знају свој посао - каже Лижевић и подсећа да су у „Авали“ водили рачуна и кога ће стипендирати јер, ипак, није свако могао бити угости-

јешвић, мало ради на стварању угоститељског кадра. Можда је разлог приватизација која је узела замах, али и ти приватници, па били из струке или не, треба да оспособљавају своје кадрове, а они то не ради.

- Узели су наше људе, закупили хотеле, узимају оне што знају свој посао, а не улажу у нове људе. Мислим да ћемо да

смјело занемарити, па наш сајекторник на крају апелује да одговорни људи у општини морају повести више рачуна о кадровима у туристичко-угоститељској привреди. И то без обзира на приватизацију, јер је стручни кадар интерес свих, па и у том приватном хотелу морају бити стручни људи.

В. М. СТАНИШИЋ

и неким повољностима. Градили смо стамбене зграде, рјешавали стамбене питања тих људи, дојељивали стамбене кредите... И људи су, једноставно, имали интереса да се баве тим послом. Данас не нудимо ништа, а од радника тражимо да раде за једну врло ниску накнаду.

Тих шездесетих година хотели на Словенској плажи, а

се трговцима, очигледно, не допадају; то је и разлог за неколико инцидентних ситуација, које сам имао по будванским продавницама. Те моје навике су сљедеће: обавезно погледам датум производње, што понекад трговци схватају као личну увреду; код куповине воћа инсистирам на неоштетним и здравим плодовима (реакција продајца су понекад: „Коме да продам ово што остане?“, „Нема бирања“, и сл.) Такнuto

Кад купујем сухомеснате производе тражим да буду танко изрезани и обично купујем мале количине. Разлоги су практичне природе; само да танко нарезане саламе или сира може се направити добар „тврдич“, а изрезани производи се уврзо бразу квare. У случају да нисам добио што сам тражио, захвалим и вратим тражени производ. Продајци често сматрају да купац има обавезу да произведе купи, па обично дође до претпирке, али је сљедећи пута учитељски.

Имам пар „ружних“ навика које

сао да испуњавају ваше жеље; ви живите од свога новца, а продавац од ващег. Да ли ћете и даље куповати воће завијено у новински папир, производе без декларације или оне којима је истекао рок трајања, бирати сир и прашту са аутомобилских хауба, узимати вијенице лука који су наслагани по кутијама са детерцентом - зависи само од вас, драги суграђани. Продајница има много, а муштрејија је све мање. За свој новац можете добити баш оно што жељите. Са мало више самопоштовања можете натjerati продајце да вас више поштују, тј. да вам пружи услугу којом ћете бити задовољни.

У једној будванској продајници купио сам кесицу квасца, на којој је упутство за употребу на турском и арапском језику. Молим читаоце „Приморских новина“, који познају поменуте српсke језике, да ми помогну при дешифровању.

Унапријед захвалан на учитељској услуги.

В. РОКНИЋ

ЈАДРАНСКИ САЈАМ

ОТВОРЕН САЈАМ ИСХРАНЕ

• Предсједник, Владе Републике Црне Горе Филип Вујановић отворио 23. марта на Јадранском сајму у Будви двадесет пети, јубиларни, Сајам исхране. Тиме је означен почетак сајамских манифестација и, уједно, почетак овогодишње туристичке сезоне на Будванској ривијери.

Обраћајући се присутнима црногорским премијер је, између остalog, рекао да су пољопривреда и туризам опредељења привредног развоја Црне Горе и дјелатности које се својом производњом и по-нудом управо на најширем приморском простору допуњују и потврђују међусобну комплементарност.

- Импозантан број од близу 200 производа хране и њених заступника, наставио је Вујановић, показујући да Сајам из године у годину, потврђује свој значај и јача углед и позицију у пословном свету. Посебно радује, што су се, поред бројних пословних партнера из Црне Горе и Србије, ове године окупили излагачи из многих европских земаља. Њиховим присуством се потврђује отвореност Црне Горе према међународној заједници, активирајући њених привредних потенцијала и побољшањем квалитета понуде наших грађана.

Да би ефикасно реализовали своје развојне планове, морамо више међусобно сарађивати. Морамо бити упућени једни на друге и стално тежити да међународну сарадњу ојачамо и сарадњом обогатимо. У име организатора, учеснике и госте је поздравио директор Јадранског сајма Јанко Ражнатовић, а у име града домаћина предсједник општине Будва Раде Грговић.

Грговић је нагласио да ће сајамске манифестације и развој Јадранског сајма знатно допристи и развоју нашега града и учини

ти га препознатљивим и као сајамским градом.

На овогодишњем Сајму исхране, на 90 штандова, своје производе је изложило 180 излагача из наше земље и 25 из иностран-

САЈАМ ЗАВРШЕН ПРИЈЕ РОКА

Сајам исхране који је отворен 23. марта, а требао да траје до 26. марта, прекинут је дан раније јер су излагачи напустили сајам због ситуације у земљи настала послиje напада НАТО-а.

Како су саопштили генерални директор Јадранског сајма Јанко Ражнатовић и комерцијални директор Миодраг Вугделић о прекиду сајма није донојета никаква одлука већ је излагачима препуштено да сами одлуче да ли ће због новонастале ситуације у земљи остати до краја сајма или га напустити раније. В.

Учесници и гости су представили се и производијачи хране из Словеније, Македоније, Кипра, Швајцарске, Холандије, Грчке и Пољске.

Током трајања сајма, од 23. до 26. марта, одржано је и низ пратећих манифестација, промоција и презентација.

Рајко ПАВИЋЕВИЋ

СЕДАМНАЕСТ МИЛИОНА ДОЛАРА ЗА ЈАДРАНСКИ САЈАМ

АКТУЕЛНОСТИ

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА НОВИНАРЕ КОАЛИЦИЈЕ „ДА ЖИВИМО БОЉЕ“

ОСТВАРУЈУ СЕ ДАТА ОБЕЂАЊА

• Поводом завршене Шесте сједнице Скупштине општине Будва, представници коалиције „Да живимо боље“ 13. марта одржали конференцију за новинаре. Очијењено да је рад сједнице био квалитетан првенствено због директног преноса тока сједнице преко Радија Будве, начина расправе одборника и због значаја преоблематике о којој се расправљало.

Предсједник Општинског одбора ДПС-а Ђорђе Прибиловић је изразио задовољство што су најважније тачке дневног реда, (враћање градског грађевинског земљишта бившим власницима и предлог напада о имовини Републике Црне Горе) усвојене готово једногласно - гласовима владајуће коалиције и опозиције. Он је рекао, да не стоје наводи Клуба одборника СНП који су прекид првог дана засиједања окарктерисали да није био у складу са Пословником о раду. Према ријечима Прибиловића, СНП није испоштовала договор представника партија са предсједником Општине постигнут прије засиједања. Сједница је, по његовој оцени, прекинута у складу са чланом 83. Пословника о раду.

Прибиловић је нагласио да је Одлуком о враћању неизграђеног градског

грађевинског земљишта владајућа коалиција започела реализацију предизборног обећања

коалиције када је упитању заштита имовине грађана, повраћај имовине и заштита локалних права.

- Опозиција је на сједници Скупштине општине покушала да нам подметне „кукавиције јаје“ јер преходни договор представника партија није испоштован. И ова Скупштина је доказала да се реализује све она што смо обећали грађанима у предизборној кампањи. То је, између остalog, демократизација, отвореност рада Скупштине, директан пренос путем Радија... Ова сједница је доказала да Будва има своју одговорну власт која размишља својом главом и промишиља интересе грађана који су јој дали повјерење, па макар то било и у колизији са нашом централном влашћу - рекао је Иванчевић.

Драган Лијешевић из Народне странке називаје Најтре Закона о имовини Црне Горе ретроградним јер сuspenduje основне тековине локалне самоуправе. Он је демантовао гласине о наводном расцијепу у владајућој коалицији, устредивши да од тога нема ништа.

Предсједник Општинског одбора Социјалдемократске странке Драган Иванчевић је истакао да је Шеста сједница Скупштине општине доказала да се почину реализовати предизборна обе-

Р. ПАВИЋЕВИЋ

ТРИБИНА СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ НАРОДНЕ ПАРТИЈЕ ЦРНЕ ГОРЕ У ПЕТРОВЦУ

ПОЛИТИЧКИ ЦИЉ ДОСТОЈАНСТВО

• У друштвеном дому Брежине у Петровцу 14. марта одржана политичка трибина Социјалистичке народне партије Црне Горе. У присуству великог броја грађана говорили членци ове партије, предвођени Момиром Булатовићем, предсједником СНП.

Поздрављајући присутне у име Мјесног одбора СНП у Петровцу, Саво Медин је рекао да и са овога мјesta треба поручити свјетским моћницима да ћемо, ако затреба, стати раме уз раме са Војском Југославије како би одбралили своју земљу.

Члан Главног одбора Социјалистичке народне партије Данило Вуксановић је истакао да, у ситуацији каква је сада, Савезна влада и предсједник Савезне Републике Југославије неће пристати на долазак трупа НАТО-а на Косово. Ако то западне сице и учине, суочиће се са свим родољубима ове земље, рекао је Вуксановић.

Потпредсједник Социјалистичке народне партије Предраг Булатовић је казао, између остalog, да је Савезна Република Југославија пред великом изазовима, не само због приставака међународне заједнице већ и због однорађене власти у Црној Гори. Она је антинародна, антисрпска и антијугословенска и тој издајничкој политици морамо рећи одлучно не-рекао је.

Социјалистичка народна партија је спрала љагу са грамне одлуке Владе Црне Горе да своју територију

уступи за потребе снага НАТО-а рекао је Булатовић и поручио да капитулантски режим у Црној Гори мора да зна да Црна Гора неће бити изван Југославије. Ова власт је изневјерила народ и зато ћемо, када се смири косовска ситуација, затражити пријевремене парламентарне изборе у Републици.

Потпредсједник СНП Срђан Божковић је рекао да Црна Гора није угрожена ни од кога другог до од актуелне власти у Црној Гори која врши обману и превару својих грађана и која је приграбила све за себе и своје ближиње. Он је поручио, да је политички члан СНП-а да сачува достојанствену Црну Гору и Савезну Републику Југославију.

Обраћајући се великим броју присутних Момир Булатовић, предсједник Социјалистичке народне партије Црне Горе, рекао је да снаге НАТО-а немају што да траже на територији Савезне Републике Југославије, а они који то хоће у нашој земљи, чине срамоту и срамотни акт издаје. Зато, одлука Владе Црне Горе јесте нешто што представља мрљу на образу Црне Горе коју морамо што прије заједнич-

ки отклонити. Говорећи о односу Владе Црне Горе према Војсци Југославије, Момир Булатовић је рекао да је Филип Вујановић, такозвани предсједник Владе Црне Горе, покушавајући да у Бару појасни однос према Војсци Југославије показао да он о томе нема никакве представе, нити уопште зна како и на који начин функционише систем одбране и безбиједности земље. Јер, систем одбране и безбиједности земље који остварује Војска Југославије не зависи од одлуке било којег политичара, нити од става било које Владе. Постоји Устав СРЈ и обавеза професионалних припадника Војске да земљу бране најmodernijim средствима које имају. Обавеза војске управо јесте да одбрани земљу од било којег напада, а они који јој пријете да ће јој зауставити потоке воде и струје, нијесу свесни да зато нити имају снаге, нити имају моћи, нити подршке - рекао је Момир Булатовић. Критикујући Владу у Црној Гори рекао је да се пријеvođa само њихове политичке која би била у стању да у Црној Гори окрене брата на брата, али да им то неће поћи за руком. Р. ПАВИЋЕВИЋ

ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА

ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЊЕМАЦА

Гости из Њемачке су обишли Црногорско приморје упознавши се са смештајним капацитетима у једном броју хотела и тако размотрили могућност доласка туриста из Њемачке.

У разговору, коме је присуствовао и Душко Масловар, директор црногорског предузећа „Монте-Адрија“ у Франкфурту и Душан Лијешевић директор будванског предузећа „Монтенегроекспрес“, њемачки партнери су изразили задовољство љепотама црногорске обале и условима смештаја у једном броју хотела у Игалу, Херцег Новом, Будви и Улцињу. Већ ове сезоне посредством њихових фирмистица туристи из Њемачке у многе земље свијета одведе на љетовање преко 100 хиљада туриста.

на ће до краја септембра у хотелима од Игала до Улциња боравити од 20 до 30 хиљада Њемаца.

У разговору с новинарима, Душко Масловар је рекао да ће посредством туроператора ТУИ „Некерман“ и „Монте-Адрија“ из Њемачке овога јета, према саџашњем плану, на Црногорском приморју љетовати 10

Р.П.

до 12 хиљада туриста и треба учинити све да они буду задовољни. Из шест њемачких градова током читаве сезоне летије авioni до Тивта. Масловар је најавио и отварање редовне авиолиније „Монтенегроерлајнза“, 23. маја из Франкфурта до Тивта и Подгорице, уторком и суботом.

Р.П.

РЕГИОНАЛНИ ВОДОВОД

ИНВЕСТИЦИЈЕ КАД ПРЕСТАНЕ ПОЛИТИЧКИ РИЗИК

Према информацијама из јавног предузећа Регионални водовод Црногорско приморје, са једнштвом у Будви, крајем протеклог мјесеца стигло је писмо од Свјетске банке код које је раније био пројекат у процедури за одобрење зајма. У писму се наглашава да се партнери интересују за реализацију ове капиталне црногорске инвестиције.

У Регионалном водоводу су интензивирали контакте

• За реализацију пројекта изградње регионалног водовода на Црногорском приморју заинтересован већи број иностраних партнера из Њемачке, Аустрије, Израела и Велике Британије

са свим иностраним партнери-мата заинтересованим за евентуално потписивање уговора о заједничком улагању. Њемци су већ три пут долазили у Црну Гору да би имали јасну слику о цијелом пројекту. Све информа-

ције говоре да би уговор са њемачким партнером могао бити закључен чим се политички ризик за инвестирање у Југославији сведе на разумну мјеру.

Р.П.

ПРИПРЕМЕ СЕЗОНЕ

Програмом уређења градског грађевинског земљишта предвиђене су конкретне активности, а за његову реализацију биће потребно обезбедити 32 милиона 140 хиљада динара.

Најзначајнија инвестиција предвиђена овим програмом у износу од пет милиона и 320 хиљада динара односи се на изградњу објекта из области водоснабдевања.

Комуналне службе и предузећа интензивно раде на чишћењу и уређењу централне градске зоне и обалног дијела. У току је и поступак утврђивања категоризације смештајних капацитета са циљем да се у овом

• На будванској ривијери почеле припреме за овогодишњу туристичку сезону. Поред надлежних служби и предузећа о квалитетним припремама водиће рачуна и Координациони одбор за припрему и праћење туристичке сезоне и новоосновани Савјет за промоцију и пропаганду туризма.

дијелу туристичких услуга напокон уведе ред.

Реконструише се један број хотела и вила на будванској ривијери. До краја марта биће отворено неколико хотела који ће прими прве овогодишње госте, прије свега учеснике прве овогодишње сајамске

манифестије у Будви - традиционалног Сајма исхране који је почeo 23. марта.

Врши се и реконструкција градске расvjete и поставља хоризонтална и вертикална сигнализација на будванским саобраћајницама.

Р.П.

ТУРИСТИЧКИ КАДРОВИ

Завршни испит одржан на будванској ривијери положила су 24 кандидата за звање туристичког водича и 4 кандидата за звање туристичког аниматора.

Према оценама професора Факултета за поморство у Котору Стева Никића, предсједавајућег Комисије, знање кандидата је задовољавајуће и то је свакако значајно за туризам у Црној Гори. Никић је истакао да ће се овакав вид оспособљавања тур-

истичких кадрова наставити на котарском Факултету за поморство.

Ову успешну акцију фин-

ансирали су Министарство за просвету и науку у Влади Црне Горе и Републички завод за запошљавање. П. Р.П.

ЉЕПШЕ ЛИЦЕ “ВИЛЕ 118“

Почела је и реконструкција и адаптација „Виле 300“ у Милочеру. Када радови, до почетка овогодишње туристичке сезоне, буду завршени, добиће се шест најсавременијих апартмана који ће комфором одговарати стандарду најекслузивнијег светског туризма.

У ХТП „Будванска ривијера“ које је инвеститор радова, кажу да је реконструкција ових вила од изу-

зетног значаја за подизање јим објектима на Будван-нивоа квалитета понуде је ријеч о најекслузивни-

Р.П.

АКТУЕЛНОСТИ

ФАБРИКА - РЕЗУЛТАТ УЛАГАЊА И УПОРНОСТИ

„Бодико компанија“ из Будве функционише већ пет година у сувласништву Драгана М. Лијешевића, Слободана Клаћа, Гојка Вуксановића и Стевана Ђукића. Поред основне дјелатности која се односи на производњу арматурних мрежа и ферти гредица, „Бодико компанија“ се бави и изградњом станова за тржиште.

Поменута производња врши се у фабрици лоцираној у Ластви Гребалској. Њену изградњу подржали су „Монтенегробанка“ и Фонд за развој Републике Црне Горе. Запошљава стручно обучених тридесет пет радника, а као таква једина је и прва фабрика на територији Републике. Циљ оснивања предузећа и отварања фабрике био је због потребе тржишта, а капацитет производа се укљапа са потражњом. Фабрика се ослања на помоћ Жељезаре Никшић, користећи сирове производе. За сада се базира на производни од око 350-400 тона, а комплетна производња и пласман је искључиво на територији наше републике. Опрема и технологија фабрике је руска, а у оквиру ње уградијена је компресиона станица са многим додацима ради побољшања квалитета производа. Редуктори, мотори - неки су од дјелова преко

Власници „Бодико компаније“

којих су учествовали у оснивању фабрике Република Српска и фирме из Београда.

Да би фабрика достигла постојећи ниво потребне су биле четири године великолик улагања, одрицања и упорности. - Велико разумијева-

ње налазимо у сарадњи са „Монтенегробанком“, рекли су власници „Бодико компаније“.

Фирма позитивно послује и редовно измирује све своје обавезе према сарадницима и држави.

С.Г.

ИЗ СУСЈЕДНИХ ОПШТИНА И КОТОРАНИ ВРАЋАЈУ ИМОВИНУ

Свуда неправедно узето имовину у последњих пола вијека треба што прије вратити њеним власницима и њиховим наследницима. Ово је основни циљ за који ће се залагати Удружење за враћање имовине које је управо формирани у општини Котор, а за чијег је предсједника изабран познати адвокат Владан Лазаревић.

Да би што прије услиједили конкретни послови на враћању имовине потребно је хитно усвајање закона од денационализацији, који треба да створи правни амбијент за овај посао. Хоче ли то бити баш брзо, с обзиром да има дисонантних тонова око овог закона, остаје да се види.

ПУНО ПОСЛА У ЛУЦИ

Барски докери имају пуне руке послас и како сада ствари стоје има разлога за радост. Током јануара и фебруара преко гатова наше највеће луке претоварено је 284.889 тона разних роба. Од тога 131.000 тона чине генерални терети који су и најисплатљивији. Значи двоструко добар посао: обим његов је на нову плану који је усвојен почетком године, а и финансијски ефекти су, због структуре терета, веома добри.

Посла је итакло било и током марта, најаве су добре и за наредне мјесеце, па постоје релани изгледи да се током 1999. претовари и више од 2 милиона тона, како је планирано. Оно што посебно истичу у „Луци Бар“ је податак да је све више робе која се извози из наше земље у свијет.

КАМЕЛИЈА НА СУДУ

Празник у част егзотичног цвијета, којега су поморци донијели у Боку прије три вијека, по свој прилици неће бити одржан ове године.

Односно не под именом „Дане камелије“ као претходних зима. Разлог: камелија је на суду. Виши суд у Подгорици доније је недавно привремену мјеру којом се забрањује општини Котор да организује „Дане камелије“ до окончања судског спора са ПП „Ливија“ и његовим власником Вером Сабо.

Госпођа Сабо је, наиме, двије године била организатор ове занимљиве туристичке манифестације. Намјеравала је да то учини и 1997. године, али се тада општина Котор јавила као организатор. Пошто договор није постигнут између Вере Сабо и општине Котор, а с обзиром да је она претходно заштитила ауторско право на ову манифестацију код агенције „Проналазаштво“ из Београда, услиједио је судски спор. Вера Сабо тражи од општине Котор 1,5 милиона динара на име штете што двије године није била организатор „Дана камелије“.

У СО Котор истичу да ће поштовати одлуку суда, али инсистирају да се што прије оконча спор јер штете због неодржавања ове манифестације су више струкре.

АНКЕТА

ИМА РИБЕ, НЕМА РИБЕ

Незамисливо је бар једнпут седмично не јести риби. Најлакше је спремити, али претходно је треба набавити. Шта мисле наши суграђани о понуди рибе на будванској пијаци?

МИЛКА МИЛОЈКО, радник ЈАТ-а - Иако рибу не купујем, често могу да констатујем да је на пијаци много скупа и невалиднога. Када су посни дани понуда је нешто боља, али се тада теже долази до ње јер се брзо прода. Мислим да ни тада није доволно свежа. Увијек ми засмета место на којем се продаје. Сматрам да би рибу требало удаљити од тезги са млијечним производима, а нарочито од тоалета.

НЕВЕНКА РАДУНОВИЋ, службеник ЗОП-а - Рибу купујем једнпут у седмици, а навика ми је да то радим петком, јер је тада понуда на пијаци разноврсна и веома добра. Квалитетна бијела риба креће се од двадесет до педесет њемачких марака. На нашој пијаци често има и ријечне рибе чија је цијена знатно мања. Задовољна

Милка Милојко

Невенка Радуновић

РИБЕ СВЕ МАЊЕ

Због дугогодишње небриге, све агресивнијег понашања рибокрадија, рибе је на Црногорском приморју све мање. Експлозија динамита може се на мору чути у свако доба дана, а није риједак случај да одјекне и у градској луци у Будви. Ради се то на очиглед грађана због чега они с правом негодују и оправдано траже да се оваквим појавама стане на пут.

На једничком састанку будванских рибара општено је говорено о овим појавама. Упозорено је, ако се овако настави рибљи фонд на овом подручју најиће се пред уништењем.

Да би колико толико утицали на заштиту морске флоре и фауне рибари су одлучили да оснују рибарску задругу. Надлежни у општини су обећали да ће са надлежним службама у Републици оваквим појавама стапи на пут.

Р.П.

Никића Милићевић

Снежана Витезовић

рибом јер би баш тада одисала правом медитеранском атмосфером.

СНЕЖАНА ВИТЕЗОВИЋ, угоститељ: - Ријетко када идем на пијацу, па тако и нисам доволно упућена каква је понуда рибе. Могу само да кажем да по коментарима других закључујем да су понуда и квалитет рибе веома лоши. Ријетко ко се хвалио на понуду рибе на пијаци, па тако када купујем рибу обично то радим на риби, тек уловљену.

С.Г.

СМISAO

БОЖЈЕ РИЈЕЧИ

• У организацији духовног центра „Свети Стефан Штиљановић“ Митрополије црногорско-приморске, у сали „Зета филма“ у Будви, 12. марта одржано духовно вече на тему „Филозофско-есхатолошки смисао божје ријечи“.

Говорећи о овој теми проф. др Слободан Томовић, министар вјера у Влади Црне Горе, измјену осталог је рекао да од свих духовних тема од божје ријечи ни једна није духовнија, већа и значајнија.

По Томовићу, ријеч је божја наш живот, наше постојање, наши односи и све о чему мислимо, расуђујемо, надамо се, очекујемо, све је повезано са ријечју божјом.

Они који су на путу ријечи божје, синови су божји, о њима Бог води рачуна, и ако има и оних који не живе са том ријечју, а који се, вријеме показује, сви најзад покажу.

У програму је учествовао и црквени хор „Свети Јевстатије Превлачаки“ из Будве.

Р.П.

ПОМОЋ КОСОВУ

Чланице Кола српских сестара Будве, Тивта, Херцег Новог, Баошића, Котора и Рисна спровеле су, средином марта још једну успешну акцију помоћи угроженом становништву Пећи, уручивши им преко двије тоне постельине и одјеће. Нашим граничарима на југословенско-албанској граници предато је 100 килограма наранци, 200 килограма банана, лимуна и слаткиша, 12 килограма сухомеснатих производа и 10 штака цигарета.

Пећко патријаршијије поклоњено је 10 литара маслиног уља и 50 килограма риže и лимуна.

Болници у Пећи подијељени су 100 болничких мантила, подијељена је и храна, одјећа и постельина избеглом народу у околним селима Пећи.

П.

ДУХОВНО ВЕЧЕ

17. марта у Великој цркви манастира Подманиће, одржано духовно вече. Тема је била пост, а о томе је говорила Мати Макарија, игумана манастира Соколица са Космета.

- Пост је уздржавање од јела - истакла је Мати Макарија и додала: - Вами са проморја је лако да постите јер се у посну храну убраја риба, шкампле, октоподи и јастози. Људско биће се обавља и мијења када пости. Те промјене су увијек оне на боље.

Ово духовно вече изузетно добро посјећено, организовано је Православни духовни центар „Свети Стефан Штиљановић“ из Будве. Све духовне вечери биће одржаване поводом 2.000 година постојања хришћанства и уз благослов Митрополита црногорско-приморског, господина Амфилохија.

J. Ш.

ОСМОМАРТОВСКИ БАЛ

У организацији жена Тивта, 6. марта у хотелу „Камелија“ у Тивту, одржан „Осмотартовски бал“. Гости на овој свечаности биле и жене Будве и Петровица, њих осамдесетак.

К.Ш.

Припрема: С.Ш.Г.

Овако је било некада

ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

МИЛАН СТУПАР, ВД ДИРЕКТОРА И ГЛАВНОГ И ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА ТВ БУДВА

ОД ЕКСПЕРИМЕНТА КА - САТЕЛИТУ

- У јуну званично отварање ТВ Будва са богатим програмом
- Срећа прати храбре, па су млади кадрови за врло кратко вријеме савладали ТВ занат
- Припреме за директне ТВ преносе са Цитаделе, Трга палми и из спортске хале
- Излазак из експерименталне фазе повећава одговорност
- Културно-историјско благо непресушен извор
- Ускоро ће ТВ Будва покрити читаво Црногорско приморје

На сједници Скупштине општине почетком марта донијете су одлуке о пројектиранju тржишне вриједности ТВ Будва и оснивању као друштва са ограниченоим одговорношћу чији су оснивачи Општина Будва и ИТП „Комуна“ из Београда. Тим одлукама практично је завршена експериментална фаза будванске телевизије и створена основа за почетак рада ТВ Будва као самосталне организације.

Каква су досадашња искуства, како је ТВ Будва нашла своје место у информативном систему, који су наредни задаци, шта ћемо ускоро гледати на њеном програму... Нека су од питања која су била повод за разговор са Миланом Ступаром, који од почетка руководи ТВ Будва и који ће по одлуци СО Будва да избора главног и одговорног уредника обављати ту дужност.

■ Експериментална фаза рада ТВ Будва је пријају. Како даље, који су наредни корапи у њеном организовању у друштво са ограниченоим одговорношћу?

- Да, Агенција за преструктуирање привреде и страна улагања Црне Горе је процијенила тржишну вриједност, а Скупштина општине је донијела одлуку о оснивању ТВ Будва чији су оснивачи Општина Будва са 82,2 одсто капитала (стамбени објекти, цијелокупна техника и репетитори на Завали и Спасу) и ИТП „Комуна“ са 17,8 одсто капитала (учешће у програму телевизије са филмовима, серијама и музиком). Прошло је нешто више од девет мјесеци експерименталног рада ТВ Будва: почели смо 15. јуна 1998. године са преносом Медитеранског музичког фестивала „Будва 98“ и сада је све много лакше послије тих девет мјесеци рада и експеримента, како са кадровима тако и са програмом. Сада предстоји технички дио послана, потписивање уговора са ИТП „Комуна“, формирање управног одбора, надзорног одбора и програмског одбора, израда статута, и, коначно, регистрација. Наравно, и званично отварање ТВ Будве са пригодним програмом. Ја се надам да ћемо на свечаној отварању позвати Горана Бреговића, Емира Кустурицу, Здравка Чолића, дајте све јаче звијезде које су код „Комуне“, као и музичке клапе са овог подручја. Тим поводом ћемо направити добар музички и остали програм, а надам се да ће то бити током јуна, годину дана послије почетка експерименталног програма.

■ Сада, када је ТВ Будва проходала, било би занимљиво да подсјетите како су изгледали ти први корапи, како сте се за то

припремали и почињали да радите. Посебно у дјелу кадрова и програма, јер је то и најинтересантније, иако не и све да би могли да гледамо ТВ Будву?

- Било је прилично тешко као и на сваком почетку, а ту прије свега мислим на кадрове. Када сам прије скоро годину даја први пут ушао у ову кућу, ту је све било празно. Сјео сам на степенице, јер нијесам имао ниједну столицу, и добро сам се замислио: шта сад, како направити телевизију, имаш кућу, имаш добру технологију, а немаш ниједног човјека. Моја прва акција је била да нађем кадрове. Довоје сам Милана Билбију, једног добrog режисера из Сарајева, и Мирка Седлаца, инжињера из Суботице. Јер, најважније је наћи правог инжињера који је специјалиста за телевизијску технологију, а он има 12 година стажа у телевизији у Београду и Суботици, човјек који је алфа и омега. И имао сам Тијану Ђетковић која је већ радила на телевизији. Дакле, имао сам једног који зна режирати, једног за уредништво, једног из технике, и то ми је била окосница од које ћу кренути. Одабрао сам више младих школованих момака и девојака са завршеном високом школом, знајем странији језик и рада на компјутерима, што је било предуслов за рад на ТВ Будва. Обуку кадрова вршили су већ искусни мајстори камере, монтаже и реализације програма из Београда, Подгорице, Новог Сада.

Што се тиче првих програмских задатака, као што сам већ рекао, промоција ТВ Будва је била пре-

их за ових девет мјесеци храбрио, или ружио, није било средине. Не знам да ли ће се сви сложити, али кад гледате програм ТВ Будва нећете примијетити никакву разлику упоређујући га са другим програмима. Хоћу да кажем да су ови млади момци и девојке за врло кратко вријеме савладали ТВ занат, да у овом моменту имамо десетак људи који су врхунски, који су одавде.

■ Ви сте на челу ТВ Будва од почетка њеног рада. Да ли су створене основне техничке, материјалне и организационо-техничке претпоставке за њен нормалан рад. Шта треба посебно побољшати у наредном периоду?

- Јесте, ја сам први ушао у ову телевизију прије годину дана. То је за човјека са мојим истукством велики изазов, али још и већа обавеза и одговорност. Ја сам радио преко 25 година на телевизiji и кад сам први пут видио ову опрему нисам много размишљао - прихватио сам се послом. Ово је технички добро опремљено и рационално адаптирана зграда, има кабловску и линковну везу. Истина, било је и недостатак које смо у ходу отклонили, а набавили смо доста уређаја који су недостајали, на чemu морамо посебно захвалити општинском руководству. Сада, ето, управо завршавамо нелинеарну монтажу која ће бити једна од најсавременијих у Југославији. Сада систем треба до-грађивати, треба поставити оптичке каблове до Цитаделе и Трга палми да можемо да вршимо пренос са осам камера. И, наравно, ако ће Будва да буде домаћин Медитеранских игара, а за то има велике

што се тиче материјалних и организационо-кадровских претпоставака за сада нас финансира Општина Будва, а организација и кадрови су углавном постављени, са наравно, могућношћу дорађивања и добрајивања система.

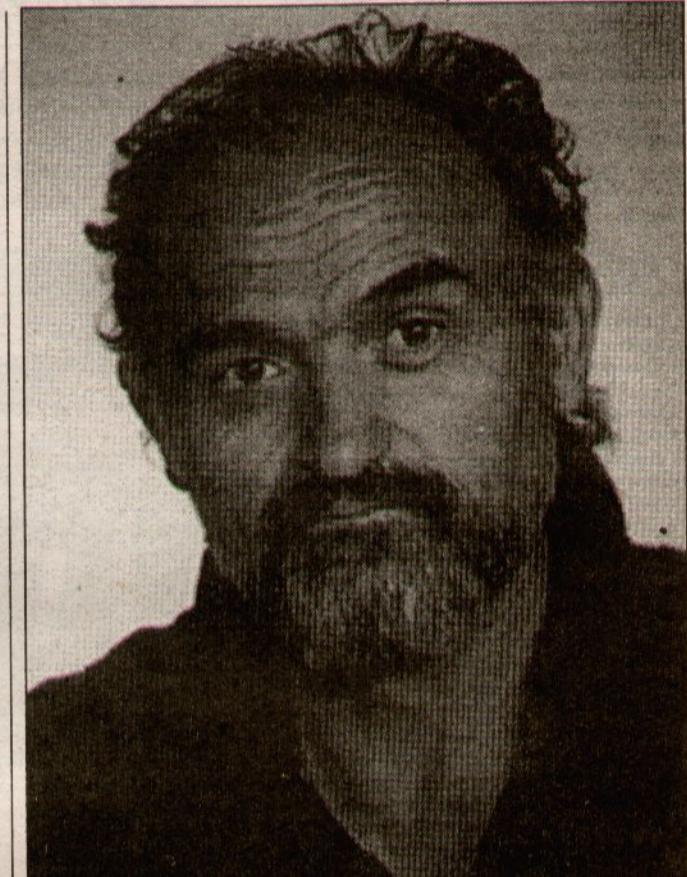
Оно што је најважније сада, на чему морамо ради, је и формирајмо фирмом, то је да оформимо маркетинг службу. Линковским везама покрићемо читаво Приморје које је и једно подручје на коме још увијек има новца, иако будемо имали добар програм и добру маркетинг службу, морамо да остваримо знатне приходе и сами учествујемо у додградњи нашеј система. Посебно ћемо обратити пажњу на усавршавању кадрова, да што више дође до изражaja креативности и осјећаја за естетику, да би наш програм био препознатљив. Све у свему, направили смо одличну младу екипу, имамо добар објекат и технологију, имамо све предпословке да за годину дана можемо бити кућа која ће имати све услове за рад.

■ Шта жelite посебно да истакнетe из досадашњег рада ТВ Будва, шта је највећи квалитет, а шта недостатак који треба отклонити?

- Ми смо у самом старту поставили високе производничке стандарде и треба посебно истакнути да су ти стандарди испоштовани и да је ово одличан старт за ове младе људе да се развију у врло креативан кадар, а то ће се наравно поизтивно одразити на програм. У сваком експерименталном програму има и недостатака од организације, планирања до реализације. То је висока технологија, специфични услови рада, па нам је у овом периоду највиши недостатак био како се организовати, како све исплатирати, како да млади „ухвате“ ту технологију. Но, сада када смо постали организовано друштво морамо имати и већу одговорност, више не можемо рећи „ми смо експериментална ТВ“ него морамо квалитетним програмом показати да идемо напријед.

■ ТВ Будва је као свако локално гласило одмах нашла своје место, одмах прихваћена међу нашим грађанима. Њих, свакако, посебно интересује програм који ствара ТВ Будва. Шта ту планирате, да ли ће се и с којим садржајима обогатити програм који сами стварате. Осим тога, шта ћемо гледати на ТВ Будва наредних мјесеци?

- Кад сам ја почeo правити овај програм са овом екипом, основни проблем је био како и на који начин правити програм, што

Високи производнички стандарди: Милан Ступар

понудити гледаоцима, јер ТВ програми могу бити различити, телевизије могу бити различитих стилова. Да би добро осјетили какав програм треба морати смо се, букаљно, служити свим и свачим, разговарати с људима, старим Будванима, читати... Сматрам да смо направили костур програма, управо какав треба. Да то буде весели програм, да буде културан, прије свега едукативан. Снимили смо и превели те емисије „Травел“ да нашеме приморском човјеку на неки начин отворимо видике, да упознајемо сличне крајеве и земље.

ТВ Будва мора прије свега бити производничка телевизија, јер ТВ не може опстати ако није производничка. Ми са то имамо фантастичне предуслово, имамо фестивал „Град театар“, имамо четири клуба у првој лиги, имамо историјско благо које можемо експлоатисати у наредних 20 година. Сада имамо два начина емитовања програма, преко кабловске телевизије која је сада до Петровца и која ће се вјероватно ширити даље, и преко линкова који је наш прави сигнал. Имамо линк на Завали и на Спасу, на 48. и 60. каналу, и већ сада покријемо подручје од Бара до Бијеле, мада са извјесним рупама. Већ смо добили сагласност за двије фреквенције, једну на Вељем граду, другу на Луштици, поставићемо још по један репетитор изнад Петровца и изнад Котора, па ћемо тако покрити комплетно Приморје што ће бити наш прави старт. Кад поставимо линкове изнад Бара и Херцег-Новог ми ћемо стално бити с три камере на терену и прикупљати материјал с читавог подручја. Тиме ћемо оправдати и улагања у ТВ Будву, која је од почетка замишљена као регионална. Надам се да ћемо те послове завршити до маја, а до сезоне сигурно. Попустије тога следећи корак је Ловћен, преко кога ћемо покрити подручје Црне Горе. Циљ нам је, наравно, да ускоро будемо и на сателиту.

Ми знамо да је наш програм солидно прихваћен од наших гледалаца. Намјера нам је била да наш програм буде жив и динамичан, да одражава специфичност и карактеристике окружења и поднебља у којем смо основали телевизiju, сматрајући да такав програм и треба нашим гледаоцима. Ми ћемо се и убудуће трудити да се представимо као важан

информативни центар у чијем је домену превасходно културни миље, културна мисија и информације.

Телевизија Будва ће ускоро имати програмски одбор чије мишљење морамо уважавати, а оно што се договори на програмском одбору биће испоштовано.

■ Телевизија Будва планира да изађе из оквира наше општине, да не буде само локална него и регионална телевизија. Како ће се то и када остварити по вашим пројектима?

- Познато је да је ово кућа високе технологије са великим потенцијалом који превазилази локални карактер, стога и размишљамо о излажењу из оквира наше општине. Сада имамо два начина емитовања програма, преко кабловске телевизије која је сада до Петровца и која ће се вјероватно ширити даље, и преко линкова који је наш прави сигнал. Имамо линк на Завали и на Спасу, на 48. и 60. каналу, и већ сада покријемо подручје од Бара до Бијеле, мада са извјесним рупама. Већ смо добили сагласност за двије фреквенције, једну на Вељем граду, другу на Луштици, поставићемо још по један репетитор изнад Петровца и изнад Котора, па ћемо тако покрити комплетно Приморје што ће бити наш прави старт. Кад поставимо линкове изнад Бара и Херцег-Новог ми ћемо стално бити с три камере на терену и прикупљати материјал с читавог подручја. Тиме ћемо оправдати и улагања у ТВ Будву, која је од почетка замишљена као регионална. Надам се да ћемо те послове завршити до маја, а до сезоне сигурно. Попустије тога следећи корак је Ловћен, преко кога ћемо покрити подручје Црне Горе. Циљ нам је, наравно, да ускоро будемо и на сателиту.

Разговарао:
Васо М. СТАНИШИЋ

ПОЛИТИКА

Оваква телевизија као што је ова наша, приморска, медитеранска, културна, забавна, спортска, не треба да буде телевизија која ће оптерећивати гледаоце са политиком, већ да гледаоци оног тренутка кад виде наше „рибице“ осјете да је то телевизија која ће их расположити. Мислим да политика на ТВ треба да буде у Подгорици, да политичке странке све треба да кажу преко ТВ у Подгорици која има три канала.

Ми ћемо, морамо рећи, ускоро добити програмски одбор и управни одбор, и морамо чути шта каже програмски одбор. Ако тај одбор каже да буде политика, биће политика на ТВ Будва. Ми ћемо на сваком случају настојати да и даље будемо оваква телевизија. Ако будемо тако весела телевизија, ми ћемо имати своје гледалиште, а неколико анкета које смо направили показале су да су људи прилично задовољни с овим програмом.

нос фестивала Будва 98. То је био значајан старт и велики успех, али послије седам дана када је отишла реализаторска екипа из Београда и Новог Сада, тада су настале муке. Но, по оној народној „срећа прати храбре“ преовладао је оптимизам, воља и амбиције свих запослених, нисмо дозволили да програм падне и да се примијети да су колеге отишли. Ја сам

шансе, ми морамо одмах сада постављати оптичке каблове до стадиона, до спортске дворане. Ето, одбојкаши иду у Европу, и ми тај оптички кабал морамо одмах поставити да би квалитетно преносили утакмице, јер не смјемо се играти аматеризmom. Поставили смо високе производничке стандарде и не можемо утакмице преносити с једном камером.

шансе, ми морамо одмах сада постављати оптичке каблове до стадиона, до спортске дворане. Ето, одбојкаши иду у Европу, и ми тај оптички кабал морамо одмах поставити да би квалитетно преносили утакмице, јер не смјемо се играти аматеризmom. Поставили смо високе производничке стандарде и не можемо утакмице преносити с једном камером.

шансе, ми морамо одмах сада постављати оптичке каблове до стадиона, до спортске дворане. Ето, одбојкаши иду у Европу, и ми тај оптички кабал морамо одмах поставити да би квалитетно преносили у

АКТУЕЛНОСТИ

ПЕТИЦИЈЕ

СПАСИМО ОСТРВО

•Будванско "Друштво за боли град," невладина и страначки необојена организација, већ почетком фебруара 1999. године отпочела са акцијом прикупљања потписа грађана против нелегалне градње на острву св. Никола. Пошто су се на лицу мјеста заједно са надлежним инспекцијским службама ујерили да је на острву саграђен привремени објекат и да је извршена сјеча и паљење дрвећа, саставили петицију са свим аргументима против радњи које је без дозволе отпочео Ненад Ђорђевић, власник земљишта у том дијелу острва.

Циљ ове петиције, према ријечима Мата Јелушића, једног од покретача акције, је да се "ослушне" волја грађана Будве. Поучени ранијим искуством дивље градње у граду и околнини, ово на острву за Будване не би био никакав изузетак од правила нити изненађење, а тим прије што је Ђорђевић власник "Адмирала", хотела који је рушен као дивљи објекат (један од првих дивљих објеката у будванском пољу). То неповјерење је управо стартна позиција од које је "Друштво за боли град" и пошло када су правили петицију. А с обзиром на Ђорђевићево богатство и везе, градња се може одвијати у једном мању, и то прије доношења урбанистичког плана које је он, изгледа већ иницирао.

- Оно што нијесмо експлицирали у петицији - каже Јелушић - јесте идеја да острво остане нетакнуто, да се сачува шумски

појас, да постане ботаничка башта или етно парк. Међутим, нијесмо жељели да грађанима намешемо решење те врсте. А да ли на острву треба да се гради или не, пресудиће еminentни стручњаци - добри познаваoci и објективни процењивачи урбаног статуса града, самим тим и острva као целине. Уколико је градња могућа, требало би укључити и грађане у прихватању будућег и најављеног урбанистичког плана. Али тај план уопште не мора да подразумијева и потребу за градњом већ, напротив, просто култивисање једног подручја.

Из разлога поистовjeђивања урбанизације и градње, која је само један од њених сегмената, дошло је до уништавања зеленог појаса у Будви неопходног за здравље и рекреацију.

А идеја, која је још давно одбачена у СО Будва, о изградњи луке на острву изазвала би нови еколошки проблем у већ загађеном нашем дијелу Јадрана - рекао је на крају Мато Јелушић.

Треба истаћи да је "Друштво за боли град" за сада сакупило око двије и по хиљаде потписа укључујући и остала удружења која су се укључила у акцију спровођања острva.

Ненад Ђорђевић је доставио захтјеве о коришћењу плажа и скицу о будућем изгледу дијела острva које је у његовом власништву. Јавним предузећем за управљање морским добром РЦГ. Повољом тога Рајко Миховић, директор предузећа, каже да реализација било којег пројекта започиње пошто већ регулационих прописа. Острво, као риједак дио слободног простора, треба урбанизовати једино ако то Закон о планирању и слични закони из те области предвиђају.

- На достављеним захтјевима Ненада Ђорђевића - каже Миховић - ЈП за управљање

и острva као целине. Уколико је градња могућа, требало би укључити и грађане у прихватању будућег и најављеног урбанистичког плана. Али тај план уопште не мора да подразумијева и потребу за градњом већ, напротив, просто култивисање једног подручја.

Што се тиче скице са уцртаним луком на сјеверној и спортских игралишта на јужној страни острva, за то ми нијесмо надлежни, нити можемо одобрити изградњу. Ако је према законским плановима могућа и реална градња на острву, господин Ђорђевић треба своје захтјеве да реализује у складу са прописима, а локална самоуправа то да му и одобри. У противном, неопходно је брзо реаговати и спријечити сваку даљу грађевинску иницијативу на острву - истакао је Рајко Миховић.

А. КОСТОВИЋ

ГРАЂАНИ ЗАХТИЈЕВАЈУ ДА СЕ САЧУВА ОСТРВО СВЕТИ НИКОЛА

Петицију грађана општине Будва - за одбрану острva Свети Никола - потписало је 2.200 наших суграђана, а подржале су је, поред Рибарске задруге у оснивању, и Риболовачко друштво „Ширун“, Еколошко и Ловачко друштво.

Грађани су недвосмислено стали уз опредјељење које је лишенено било какве страначке политике, стали су уз општи интерес да Шкољу треба сачувати за потребе града, његових грађана и њихове будућности. Због тога су било каква парцијална и самовољна планирања његовог уређења, а посебно такви градитељски покушаји и почеси, у највећој супротности са испољеном вољом грађана. Они су у супротности и са законским одредбама које из различних углова планирају припрему за градњу и градњу на нашем Острву. Такође, супротно су и стручним прујивањима која сматрају безумним да се на Шкољу дозволи стварање новог градилишта.

Преко 2.000 потписника Петиције јасно ставља до знања да такво већ виђено дивљање неће допустити. Неће допустити да се униши једна од ријетких медитеранских оаза, премда се већ обављају увељико видљиви процеси такве деструкције и то увежбаним логиком и праксом дивље градње присутне дуж читаве Будванске ривијере.

Да ли је случајно да је нови власник дијела земљишта на острву Свети

Никола, на коме се обавља такозвано „домаћинско чишћење“, својим објектом „Адмирал“ један од пионира дивље градње у Будви, односно у Будванској пољу?! Свакако да није! То прошло искуство сада се увељико користи.

Унапријед припремљеном богатом пројектном документацијом своје визије Шкоља, господин др Ненад Ђорђевић већ је испровоцирао, а бојимо се и више од тога, најаву урбанистичког плана и овог дијела Ривијере. До тада, он несметано и самоувјерено, „домаћински жари и пласти“

Изградио је дашчару уз постојећи ресторански простор - уочљиви симбол сваког градилишта - због које му је Грађевинска инспекција, по ријечима Илије Медиговића, упутила усмени и писмени налог за њено уклањање пошто је као објекат незаконито подигнута, што се односи и на било какву градњу на читавом острву.

Сјечу зеленила, првенствено дивљег ораха, образложио је, а то је званично прихваћено, „чишћењем“ свог земљишта. Такав „природан и добронамјеран“ гест могао се схватити као право новог власника да свој простор рашириши од непотребног растинја када не би постостало више право КСЛП Будве, односно РЈ „Зеленило“ над овим шумским појасом. То јест, читаво острво, уз означене дужности, припада општини Грађана за ослобођење острva Свети Никола може рећи

РЈ „Зеленило“, без чијег одобрења и стручног увида и надзора није дозвољена било каква сјеча било које биљке. Господин Ђорђевић је и овде пожурио да, без обзира на законске забрањене, јасно обиљежи своје будуће, како чујемо, „грађевинско чудо“.

Слично је и са спаљивањем посјеченог дрвета. Ни тада се није обезбиједила неопходна и стручна заштита која се законом налаже, првенствено као превентива.

Шта је сљедећи незаконити корак господина Ђорђевића који тврди да су потписи преко 2.000 грађана наше Српшине преурањени? Да су чак и безразложни, тим прије што „Будвани тешко прихватају нове ствари“, како је процијенио један од његових службеника.

Тачно је да је у природи човјека да се нове ствари, нови садржаји и форме не прихватају лако и одмах, да се и не морају прихvatiti. Ту каузалне везе, па дакле ни аутоматизма, нема. Најопасније је када се из маске новог крије стари шаблон. У случају барем досадашњег рада новог власника на Острву нема чак ни таквог маскирања. Сувише је очигледна она самовоља која је унишила наш град, један од најљепших медитеранских простора.

Ако се поред свега овог има у виду и спори рад и инертност наших стручних и инспекцијских служби, онда се за петицију грађана за одбрану острva Свети Никола може рећи

не да је преурањена и безразложна, већ да касни и да захтијева хитне, објективне и стручне одговоре на основу питања о даљој судбини острva.

Један од таквих одговора који тренутно умирује грађане чули смо од господина Рајко Миховића, директора ЈП „Морско добро“: изузетака код издавања у закуп простора којима га здује ово предузеће неће бити, дакле никаква нова или већа права од осталих закупаца плажа неће имати нови власник земљишта на Шкољу. Напротив, обални простор острva ће се третирати са још више обзира и разумијевања према његовим изузетним вриједностима.

Што је сљедећи незаконити корак господина Ђорђевића који тврди да су потписи преко 2.000 грађана наше Српшине преурањени? Да су чак и безразложни, тим прије што „Будвани тешко прихватају нове ствари“, како је процијенио један од његових службеника.

Тачно је да је у природи човјека да се нове ствари, нови садржаји и форме не прихватају лако и одмах, да се и не морају прихvatiti. Ту каузалне везе, па дакле ни аутоматизма, нема. Најопасније је када се из маске новог крије стари шаблон. У случају барем досадашњег рада новог власника на Острву нема чак ни таквог маскирања. Сувише је очигледна она самовоља која је унишила наш град, један од најљепших медитеранских простора.

На основу потписане Петиције грађана општине Будва „За одбрану острva Свети Никола“

Друштво за заштиту Будванске ривијере „За боли град“

СЛАВЕ

ЦВИЈЕТИ

(4. априла, 22. марта)

Цвијети падају шесте недеље Великог поста и недељу дана пред Ускрс. Свечано се прославља тек од трећег вијећка. На Цвети се изјутра, на богослужењу, послује читање Јеванђеља, окаде гранчице од врбе и раздају народу, зато

се овај дан зове и врбица.

Догађај Христовог уласка у Јерусалим на икони се представља како Христос јаше на магарету, кога прате ученици, а народ простира своје хаљине и баца гранчице на пут.

БЛАГОВИЈЕСТИ

(7. априла, 25. марта)

Када је дата блага вијест да ће се за спасење рода људског на земљију јавити Бог, још од првих дана хришћанства установљен је празник - Благовијести. Благовијести могу да падну на Ускрс а могу пасти и на

Велики Петак. И у једном и у другом случају не изоставља се литургија (служба) Јована Златоустог.

На Благовијести се сади паприка да би била блага а тај дан је срећан за калемљење воћака.

ВЕЛИКИ ЧЕТВРТАК

(8. априла, 26. марта)

Спомен на Христово страдање чини се на Велики Четвртак. Тада се изјутра служи служба и вади „агнец“ (освећени хлеб) који се издроби и осуши, па се преко годи-

не чува у цркви за причешићивање болеснику. Увече се држи велико бдјење и читају се два највећа „сртасника“ јеванђеља у којима су описане Исусова страдања.

ВЕЛИКИ ПЕТАК

(9. априла, 27. марта)

Петак, дан на који се десило Исусово страдање, у хришћанству се зове Велики Петак.

Литургија се тога дана не служи, изузев ако би Благовијести падле на тај дан. Строго се пости, а многи тада и „једнодневе“, тј. цио дан нити једу

ни пију, а тек увече, када изађу звијезде, узму мало хлеба и воде. У знак туге и жалости, на Велики Петак не звоне црквена звона, већ се вријеме богослужења и огласи мртваци обзначавајују клепалима.

УСКРС

(11. априла, 29. марта)

Ускрс се не празнује свуда у исти дан, покретан је празник који се увијек везује само задан недељни. Може пасти у размаку од 35 дана, од 4. априла до 8. маја. То је најсвечанији празник у години.

У тренутку када је Иисус воскресао (недеља рано изјутра), осјетио се снажан земљотрес. Цијела недеља по Ускрсу назива се Свијетла недеља. Народ се на Ускрс поздравља са „Христос воскресе“ и „Војистину воскресе“. Да би се хришћани достојно

припремили за овај празник, установљен је Велики пост или Четрдесетница, по узору на Исуса који је 40 дана постio на Гори Искушења. У те дане није дозвољено никакво јавно веће.

У народу постоји обичај да се о Ускрсу јаја

боје црвеном или другим

јарким бојама и да се њима дарују познаници и при

ОКОМ КАМЕРЕ

О РУЖАМА МОЖЕМО САМО ДА МАШТАМО

Будва је до прије десетак година, за разлику од Бара, Котора и Тивта, била град са великим бројем уређених зелених површина, са парком пропорционалним величини града, са плајама другим и широким у односу на број становника. Нормално је да у 21. вијек уђе град порастао за задњих 10 година неколико пута, са значајно увећаним бројем становника... Али није нормално да се као туристичка метропола, што мислим да јесте, заносимо да гости, па и странци које очекујемо, долазе ради удобности будванских кревета, ради погледа у туђи балкон, или наших покушаја да уђемо у Гинисову књигу рекорда по броју зграда по цм2...

Није нормално да градимо све новије пословне центре по некадашњим засадима ружа које су у овој клими цвалае од раног пролећа до зиме. Није нормално што се не покреће акција да свака кућа мора засадити палму или олеандар или неку другу медитеранску биљу, што о дејчима игралиштима можемо само да маштамо, што паркинг простори у новим насељима не постоје...

Град у своме развоју личи на дијете. Ако га препустите васпитању улице, не мојте очекивати човјека. У своје дијете улажете много, покушавате да утичете на избор његовог пријатеља, да му изаберете школу, да утичете на избор занимања, да му на-

метнете начин размишљања... За своје дијете имате слику у глави какво желите да буде, зар не би могли тако и за свој град?

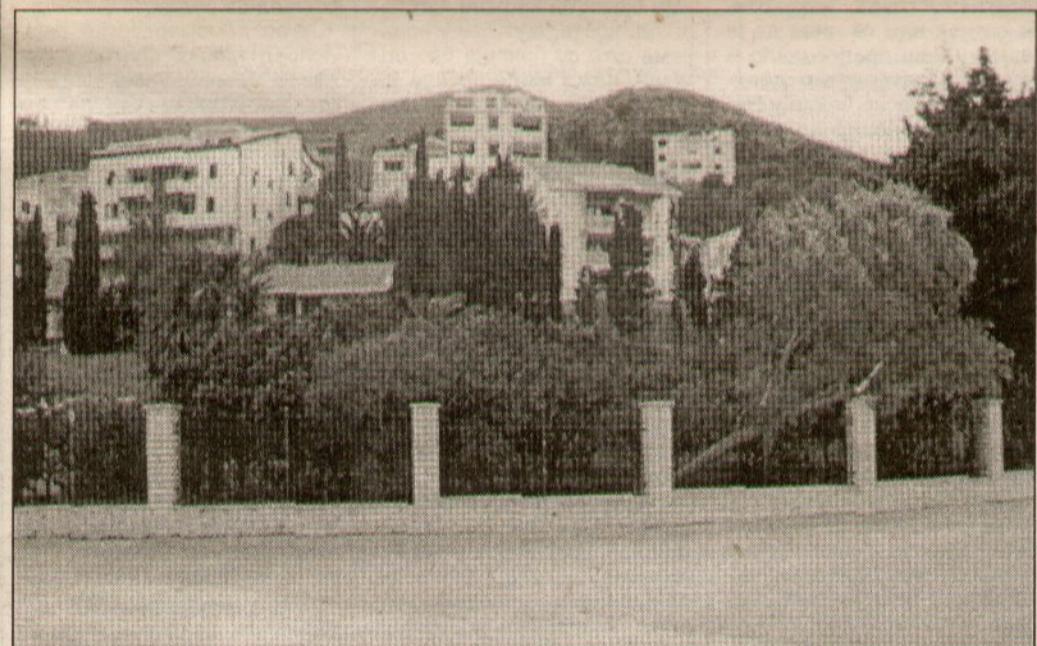
Вријеме је да сви који живе у Будви, без обзира одакле су стигли, почну да је осјећају као свој град. Вријеме је да град на

Медитерану постане медитерански град, да плански почнемо да спашавамо преостале слободне површине, да наши потомци не би пожељели земљотрес који би им омогућио да почну све из почетка.

Текст и снимци:
Ксенија ШЕПЕЉ

Образ уз образ

Једно од дворишта у коме мандарине усјијевају боље од цијли

Ријекоскост у нашем граду - кућа која се не види од џалми

ГДЈЕ СУ ЉУДИ?

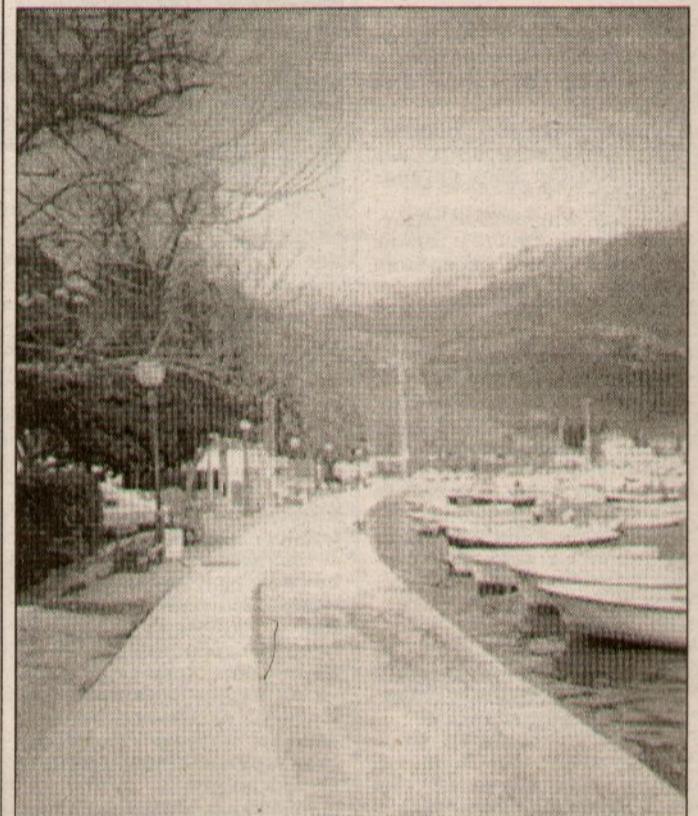
Иако је пролеће тек почело у Будви готово ништа не упућује да је ријеч о најљепшем годишњем добу

будванским улицама, трубе, шкрипе кочницама, дижу прашину или су паркирани пред кућама и зградама, на паркиралиштима, травњацима, тротоарима, на самим улицама или пред улазима кафића. Све сами аутомоби-

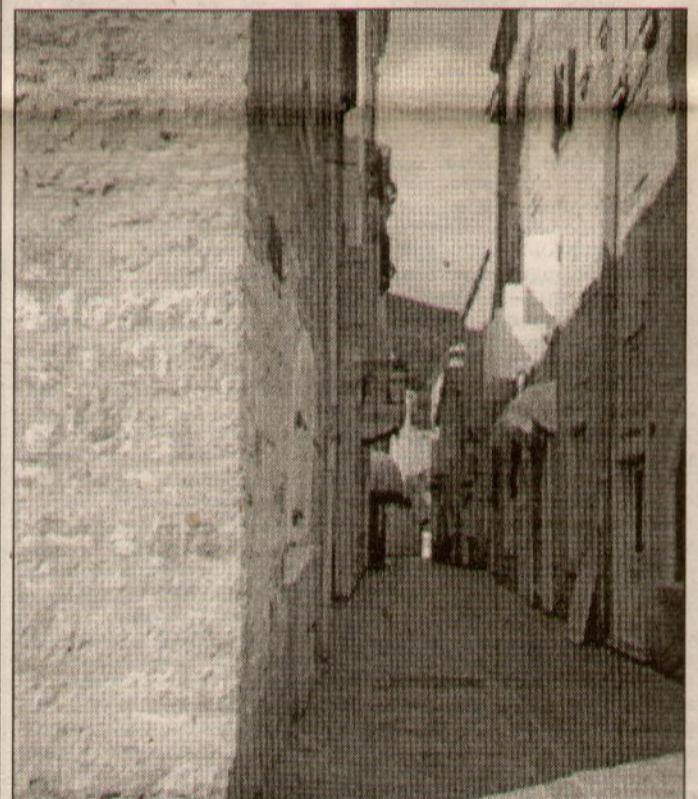
ли, а где су људи, где су становници овог лијепог града?

Поноћ. Затије. Небо је звјездано и за очекивати је још један лијеп дан. Да ли ће и сјутра бити исто.

Текст и снимци:
А. КОСТОВИЋ

На Пизани ћосаша живље џек када сушине коча са свежом рибом

Улице Старог града углавном су пусте

Шешалиште поред Словенске плаже

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

УЗГРЕДНЕ ЗАБИЉЕШКЕ

(7)

ПИШЕ: ЕРИХ КОШ

Посетио ме је један наш писац који овде борави са женом на летовању, а иначе већ дужи низ година живи у добровољној емиграцији у Бечу. Разговарали смо, разуме се, претежно о литератури, а мене је интересовало шта се сада дешава на литеарној сцени тога града на којој су некад деловали тако истакнути писци попут Хоффманстала, Броха, Мусина, Фројда, Цвајга и осталих из оближње прашке средине. Није могао да ми наброји ништа сем једне сатиричне књиге чијег се имена не могу да сметим. А значајно је и следеће: рекао је за себе, као и за још једног или двојицу наших писаца који у истом месту живе - да су остали без идеја и без мотива о којим би имало смисла да се пише. Није реч о губитку везе са родном грудом, нити о недостатку мотива који би отуда могли да буду црпни, већ о духовној и идејној пустоши која није само захватила поражену Србију, већ је и у власти једине Европе.

* * *

„Нетолеранција је зло и има боље последице које никад не можемо тачно да предвидимо, а због којих смо осуђени да трпимо. Али има прилика кад смо приморани да прихватимо одговорност за наша убеђења. Морамо да будемо толерантни колико можемо јер једино ће будућност показати да ли смо били тирани или лудачки слабићи, а то што не можемо да се осмелимо у даљу будућност, представља озбиљну слабост нас и нашег времена.“

Вистан Хуј Оди: „Ja ве-
рујем“

* * *

„Непрекидно размишљати о разлозима свог постојања, или о генералном смислу живота, чини ми се са објективног становишта као обична глупост. Па ипак свако се држи неких идеала помоћу којих управља својим аспирацијама и својим судовима.“

Алберт Ајнштајн

* * *

„Иза нас ће остати само мали број листова у историјама књига, кратко сличајући млађим генерацијама, глупостима њихових претходника.“

Алберт Ајнштајн: исто

* * *

„Не верујем у уверења. Али ово је време вере, у коме је човек окружен толиким бројем милитантних уверења да у самоодбрану бива присиљен да формулише неко своје уверење. Толеранција, добро расположење и симпатије нису више доволни у једном свету који је управљан религиозним и расним прогонима, у једном свету у коме влада незнанje и где наука служи као сводиља.“

Е. М. Форстер: исто

* * *

„Мрзим идеју да треба уметри за неку ствар и кад бих морао да бирам између издаје своје домовине и издаје свога пријатеља, надам се да бих имао смелости да издам своју земљу.“

Такав избор могао би скандализовати модерног читаоца и он би могао испржити своју патриотску руку до телефона и одмах позвати полицију. Али такав поступак могао би узбудити и самог Дантеа, будући да је он Брута и Касија сместио у најниже одје Пакла јер су они радије издали пријатеља Цезара и сву земљу, Рим.“

Е. М. Форстер: исто

* * *

„Нема изгледа да ће неки нови миленијум изменити човечанство. Нити ће нека бола и јача Лига Нација бити основана. Нити ће неки облик хришћанства, па ни нека алтернатива хришћанства донети мир свету, а ни сигурност појединцима... Па ипак не би требало да очајавамо, заиста не смејмо да очајавамо, будући да историјски докази покazuju da су људи увек настојали да поступaju na način na koji su im bili obični.“

Вилијам Фокнер: Говор при додели Нобелове на-
граде.

сенком мача. Да су они водили своје домаће, научне и уметничке послове да би их што боље обавили, па би било боље да следимо њихове примере чак и под сенком претећих авиона. И ево шта ја мислим: ако људи наставе да убијају једни друге начином којим то сада чине, свет неће бити бољи, а будући да данас има више људи но раније и њихова средства разарања ћаволскија, прилике у свету ће се погоршавати.“

Е. М. Форстер: исто

* * *

Берtrand Расел у својој биографској изјави: „Моје расположење није било много различито од Фаустовог у часу кад се Мефистофелес први пут појављује пред њиме у облику пудлице, у моме случају у облику Великог рата.“

„Пут ка Утопији је јасан: он лежи делом у политици, а делом у изменама појединача. Што се политичке тиче чини се да би најважнија ствар била успостављање међународне владе - мера коју очекујем да ће бити остварена светском владом Сједињених Америчких Држава“ (подвикао Е. К!).

* * *

„Из нас ће остати само мали број листова у историјама књига, кратко сличајући млађим генерацијама, глупостима њихових претходника.“

Т. С. Елиот: Хамлет

* * *

„Шта је дело уметности? Дело уметности не може бити тумачено; нема у њему шта да се тумачи; можемо само да га критикујемо у односу на наше стандарде и у поређењу са другим делима уметности, а што се „интерпретација“ тиче, њихов је први задатак представљање ревантних историјских чињеница за које се претпоставља да нису познате читаоцу!“

Т. С. Елиот: Хамлет

* * *

„Наша трагедија данас је општи и светски физички страх, толико до сад трпљен да не можемо више да га подносимо. Нема више духовних проблема. Постоји само питање: кад ћemo бити бачени у ваздух? Због тога страха млади људи и жене који данас пишу заборавили су проблеме људског срца које је у сукобу са самим собом, а који једини могу да представљају садржај доброг писања, зато што су они једини вредни тога труда, вредни списатељских мука и зноја.“

„Али ја одбијам да подлежем томе страху. Мислим да човек неће само издржати већ и победити. Он је бесмртан не само зато што он једини располаже неисцрпним гласом, већ стога што има душу, дух који је способан за саучешће, жртве и издржљивост. А дужност писника и писца је да пише о тим стварима. Његова је привилегија да помаже човеку да издржи, подстичући његово срце, подсећајући га на храброст и на страхоте, као и на наду и понос, на самилост и на жртве које су биле слава његове прошлости.“

Вилијам Фокнер: Говор при додели Нобелове на-
граде.

КРУГ, ОБАЛОМ (4)

ПОЗИВ НА ПУТОВАЊЕ

Пише: Мило КРАЉ

неподношљива опсесија, живо, дубоко емотивно гравирано за једно дело, увек изнова започињано, никад окончано...

Дуго ми се указивала Црна Гора, па и сада ми се јавља као подстрек за бескрајна и величанствена одушевљења, за стваралачке таме и зрачења. А већ самим својим изгледом... померила је Црна Гора својом иреалном стварношћу границе моје збиље чак до појава неких за које дотле ни наслућивао нисам да се икада могу објавити посред јаве: мишљах да им је боравак само у сновима и машти.“

И тако ће се пјеснику снови догађати „посред јаве“ још на путу за Црну Гору, а потом у њој - на каменим стазама и у шумама дурмиторским, у ћеклићком камењару, на падинама Куче и најзад (опет) у Приморском амбијенту. Под Дурмитором, на једном гробљу, записаће и ове стихове:

...

„Звезда! Звезда вечеरња, она се прва огласи /над Земљом из потамнеле модрине/ Не звезда. Светлост се њена разгара. Па се пали и гаси/ и у једном се мању очију мојих, и пучине, и воде у чаши дотакла/ Утрне, па опет снова заблита /Питам се/- Чија то сенка, свакога часа, пред огњем њеним промакне?“

Своју поетску опсједнутост морем и приморјем, пјесник ће на једном другом месту исказати и овим записом:

„И на мору је (пјесма - напомена моја) са мном: Сунце кад се мирно дигне па стане с неба, одозго, да гледа Свети Стефан, да гледа и да надгледа - да ли је сваки камичак, и свака звер, и свака риба у провидном мору и свака птица у небу на месту како то треба, и свако зрно песка, и шумски сваки, и маслинине лист, и мрав... после оног младог и лудог ветра што је у једној јединој ноћи хтео свакије да преокрене. На мору које је топла киша у зору смирила...“

... Много година послије тог „лудог ветра“ Милан Дедић кренуће на једно дуго пјесничко путовање по Црној Гори, које ће започети 1939. а завршићи се 1955. године, опет овде - у будванском окружењу.

Своје пјесме и поетске коментаре настале на путовањима по Црној Гори (или ту запамћене, па касније написане), пјесник је наслоњио „И зрака и мрака пре-пуне „зене“, с поднасловом - „Песнички огледи са путовања по Црној Гори“. „

Изазов или, како сам пјесник каже, позив на путовање, био је јак и неодложан. У поетском коментару пјесама овог круга Дедић записује да њих није случајно ставио на крај књиге којом је заокружио и прогонио његове поетске коментаре изједно са њима. „Сви се чланци празни“ који је писао предамном, у врелим, олујним ноћима Будве, а Будва ми је из тог усјајног лета 1922. остала у памћењу као окамењени вукодлак кога обдан бију убилачке стреле Сунца, док обичној бичују ужарени ветрови, и само је повремено раздајивао кратки сјај летњих муња без грмљавине.

И сећам се да је Раствко у тим врелим ноћима морао огромно да пије, још друге напија вином, а они, млади Будвани, његови случajni prijatelji u veselju nisu, razume se, mogli tada ni da naslute da taj bakhati, smesnici, nespretni dugonja što ih tako široko gosti ribom i pićem, da on i u tom beskrijuju skuplja u sebi melodiјu i bremenite rечi za jednu nenadmašno

и, или који је првијења, или који је изједно са њима. „Маслина на вјетру“ у којој она симболизује свјетлост: „Зора! Она је зора коју не објављују петли/ да ли би као ми били/? Да ли нам стигли до рамена// Од камена ником до камена“. „

И није, свакако, случајно што је своју вјеровану најбољу пјесму („Ноћ дужа од снова“) Милан Дедић написао, или коначно убличио, баш овде, у паштровским маслињацима. Синтезирао је у њој једно дугогодишње искуство и, послиже свих путовања, трагања, снова и првијења, проговорио дубоким гласом приједне смирености:

„И певам да ми дан овај не оде у првијења...“

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ПРЕВЕДЕНЕ КЊИГЕ

Књига Албера Камија, о којој ће бити ријечи у тексту који сlijedi, сачињена је од четири писма имагинарном „њемачком пријатељу“ од којих је прво објављено 1943. године, друго 1944. а остала два, иако написана, публикована су тек послиje рата. Већ само вријеме њиховог настанка пажљивом читаоцу сугерише потребу да што је могуће опрезније приступи рециприрању дјела: епоха масовних злочина, до савршенства доведене технологије смрти, темељно уништење свију хуманих вриједности - све то, dakle, не доприноси логичкој дотјераности аргумента и њиховој изведености до крајњих посљедица, а не смијемо занемарити жар Камијевог обрачуна са нацистичком идеологијом који је читљив у тексту, али који, као и сваки жар, често замагли јасноћу мишљења и разумевања властите рефлексивне позиције. Узрок којим бисмо покушали објаснити Камијево - ако није претјерано рећи?! - несналажење у полемици са „њемачким пријатељем“, и то на оним кључним тачкама спора, јесте чињеница да се Ками у ствари разрачунава са посљедицама властите филозофије, које су када их види на дјелу апсолутно неприхватљиве за њега и које га тjeraju да врши извјесne корекције у ставовима које заступа. Тоталитарне идеологије нацистичка или бњшевичка - свеједно је, свој коријен имају у апсурдном положају човјека и осјећају бесмисла који тaj човјек покушава превладати, али немајући снаге да као Сизиф достојанствено гура свој камен он се утапа у нацију или класу, претvara у оружје „историјске неминовности“ и оправдава сваки поступак, па био то и злочин, само ако је почињен у име „класне само-

ЦИЈЕНА ПАТРИОТИЗМА

Албер Ками: *Писма њемачком пријатељу*, Клио, Београд, 1998.

свијести“ или „националног достојанства“. Камијев текст плаћа обол времену настанка, али још више филозофију на којој почива.

Мисаоне претпоставке на којима се темељи Камијев текст лоциране су на размеђу два битно различита погleda на свијет: први је литерарно уобличен у роману „Странац“ а филозофски артикулисан у дјелу „Мит о Сизифу“, а други је изложен у роману „Куга“ и у књизи „Побуњени човјек“.

Анализирајући у својој књизи „Мит о Сизифу“ кризу хуманитета и грађanskog друштва између два рата, Ками непогрешivo дијагностицира расцјеп између човјека и свијета који је лишен смисла, расцјеп који кулминира у одговору на једини филозофски проблем времена - а то је самоубиство. Осјећај апсурда рађа се из човјекове потребе за смислом егзистенције и његовог сазнавања да тог смисла нема, да је свијет непријатељски постављен наспрам њега и његове акције. А када из осјећаја апсурда покушамо деривирати правило дјелovanja нужно се сукобљавамо са моралним релативизmom: између убиства и самоубиства никакве разлике нема, и божански и људски морал су разорени, а зло и врлина постају тек случај или хир. Традиционална љељвица вриједности је превреднована у смислу да се нити једна вриједност не може потврдiti, или што је још горе: све постају подједнако вриједне. Истина, Ками се у дјелу „Мит о Сизифу“ залаже за отпор апсурданој ситуацији, одбацивање трансценденције и очаја, а истрајавањем у човјековом сада и овде, изводећи из апсурдности подстицај за

човјеково херојско дјелovanje у свијetu, иако остајe нејасno на чемu сe темeљi то dјelovanje, или прецизnije: o чемu јe сadrжana грaniča koja razdvaja dјelovanje u ime humaniteta od apsolutnog nihilizma, tim prije ukoliko je apsurd izvor i jednog i drugog gloga činjenja.

„Писма њемачком пријатељу“ писана су у знаку te dijleme koja na pojedinih mjestima postaje neizdrživa: „Bi nikad nije ste vjerovali da ovaj svijet ima smisla“ - piše Kami obraćajući se njemachkom prijateљu - „i to vas je navelo da mislite kako u njemu nema razlike u vrijeđnostima i da svakoj vodi može određivati šta je dobro a šta zlo. (...) Iz toga ste zaključili da je čovjek bez ikakvog značaja i da mu možemo ubiti dušu, da u historiji lišenoj svakog smisla pojedinač može sebe osvavariti samo u moći, i moralu koji je uje proizilazi, u stvarnosti osvađanja. I, istini za volju, ja koji sam vjeroval da mislim kao i vi, nijesam imao arogumenta da vam se sumpotstavim, osim snažnog osjećanja pravde koje mi je, na kraju, izgledalo isto toliko malo razložljivo kao i neka iznenadna strast“. Odabičajući da prihvati sasvim logične posljedice apsurda („ja, koji sam vjeroval da mislim kao i vi“) Kami se kreće prema novoj filozofskoj optici koju he dozvane razviti u svom djelu „Pobuđeni čovjek“ kroz razumijevanje pojma побуне, prometejskog akta koji upisuje u sebi sačuvati mjeru tako što razlikuje stav joga i stav komesara, oba odbacujući kao neprihvataljiva; prvi zbog nedjelotvornosti a drugi zbog uništavanja kao kraj-

nog rezultata. Насупрот staroj devizi бескрупnljone političke prakse „циљ оправдавa средstva“ Kами заista je upitan: „Ako ћe oправdati циљ? На то pitanje koje повијesno misione ostavlja otvorenim, побuna odgovara: средstva“. Циљ svakog ljudskog dјelovanja oправdavanje nalazi u sredstvima koja su upotrebljena za nevgovo ostanje, i nigdje drugo, samo sredstva ga mogu utemeljiti ili oboriti. Основна razlika između Kамија i његovog „њемачkog prijateљa“ јесте у tome što je prvi izabrao zemlju i čovjeka a drugi lažne bogove i prazno nebo: „ja sam odabrovali pravdu da bих ostaо vjeran zemlji. И даље ne vjerujem da ovaj svijet ima viši smisao. Ali znam da nešto u njemu ima smisla i da je to čovjek, jer on je jedino biće koje zahtijeva da ima smisao“. Истина je da imati i zahtijevati smisao nije isto, ali takođe je istina da čovjek stvara smisao kroz svoj egiistenčijalni projekt: побuna koja se temelji na solidarnosti i pravima čovjeka, a država mjeru i ne prelazi granicu koja odjava čovjeka od krvoljochog Moloха, једини je oslonac ljudskoj borbi protiv nеправде.

Разлиka između Kамија i његovog kontrahenta polako postaje jasna: čovjek stvarno posjeduje samo ono što plati, a svoju cijenu im i patriotizam. Kami insistira na kritičkoj ljubavi čovjeka prema svojoj zemlji - puka priпадnost određenom etničitetu nije dovoljna, uz to je potrebna i jasna svijest o ljudskim vrijeđnostima: „Ako ponekad izgleda da više volimo pravdu od svoje zemlje“ - piše Kami - „to je зато što samo želimo da svoju zemlju...“

мо збор њене оданости правdi, као што желимо да је волимо збор њене истинoljubivosti и наде коју улива. (...) O нашој земљи стварали смо слику која јој је одређivala место међу осталим великим стварима - пријатељством, срећom, чovјеком, нашом жељом за правdom. Зато смо према њој били строги.“ Патриотизам за који се Kами залаже јасно саглавada разлиku koja постојi između жrtvovanja i misticizma, snage i насиља, силе и сировости: „Научили smo да је, супротно onome što smo некад мислили, дух немоћан против мача, али да сједињен с њим представља вјечитог побјednika над мачем који је сам себи циљ.“

Драган РАДУЛОВИЋ

НАЈЧИТАНИЈЕ КЊИГЕ БУДВАНСКЕ БИБЛИОТЕКЕ У МАРТУ

- Светислав Басара: Света маст, роман
- Рафаеле Нигро: Крстарица „Медуза“, роман
- Антологија експресионистичке лирике, поезија
- Исаак Бершевис Сингер: Љубав и изгнанство, аутобиографија
- Албер Ками: Писма њемачком пријатељу, есеји
- Зоран Живковић: Писац, роман
- Никола Бувије: Употреба свијета, путописи
- Гајто Газданов: Ноћни путеви, роман
- Пјер Паше: Аутобиографија магаца, роман
- Вирџинија Вулф: Сопствена соба, есеји

МАСЛИНА

БИЈЕЛИ ЗИД
БИЈЕЛА ОБАЛА
И СЛЕНКА БИЈЕЛА НА ПУТУ

МАСЛИНА ЗАГРЛИЛА ЧОВЈЕКА
МАСЛИНА ЧОВЈЕКА НАДРАСЛА.

МАСЛИНА ДРВО ЧУДЕСНО
ОД ПАТЊИ ЧВОРНОВАТА
МАСЛИНА ОЧИЈУ ЗЕЛЕНИХ.

КВРГА ЈЕ ПЕЧАТ НА СТАБЛУ
И ТУГА ЗА ЈЕТИМА ПРОХУЈАЛИМ
КОЛИКО ХЛАДА СКРИВАШ ПОД СОВОМ
КОЛИКО ТАМЕ, МАСЛИНО?
И КОЛИКО ДУБОКО СИ СА ЗЕМЉОМ
СРАСЛА
ПЛОДОНОСНОМ?

МАСЛИНА - ЈЕТО
МАСЛИНА - ЖИВОТ
МАСЛИНА - ОЧИ РИБАРСКЕ!

1998. године

Јасна Ч. ВУКОВИЋ

НАЈЛУКАВИЈИ

ју. Sa бочноти прозора узвиши садашњи кнез однесе близашаву јабједу и јоказа се као херој и йелеменића душа, а онај поражени одера заробљенике... Ешто, шишем испину јрко раније испине, на испом листу! Па, која је испина лукавија? Ево, улешје вилински коњиц, вилински - доња и ѡорња крилица, а и прозрачна! Не љашише ја, ђеџо... И - вашту шабанима! Носиши ту кушију!

- Шта ми то дајеше? Аха - најлукавијем! Шта? Пред вама је чисти исполнујац... Не бих да се правдам - ви, иначако, ништа не разумијеше... Но бих себе да преслишам... Ево, шу је писала моја рука: радији кнез побиједи у боју садашњега, а шејхови заробљенике одера живе и кижу разаје за добош... Писах шако, јер сам морао. Тако стари кнез премину - нека је шака земљи. Овај данашњи пресвијешти кнез отвори ми очи - и прегаја... И ево, сад је јашем једину истину: у оном боју наш

увиши садашњи кнез однесе близашаву јабједу и јоказа се као херој и йелеменића душа, а онај поражени одера заробљенике... Ешто, шишем испину јрко раније испине, на испом листу! Па, која је испина лукавија? Ево, улешје вилински коњиц, вилински - доња и ѡорња крилица, а и прозрачна! Не љашише ја, ђеџо... И - вашту шабанима! Носиши ту кушију! Ђеџа, већ смешена, јрабе навише. Шта ће, куд ће - обретио се на шестом завијушку. Пред њима су широко отворена врати. Испод је јашем једину истину: у оном боју садашњега, а шејхови заробљенике одера живе и кижу разаје за добош... Писах шако, јер сам морао. Тако стари кнез премину - нека је шака земљи. Овај данашњи пресвијешти кнез отвори ми очи - и прегаја... И ево, сад је јашем једину истину: у оном боју наш

ко зна од чије су коже!... Найоље, дерани, носиши ту лукаву кушију - чишћаш!

Двоје џеџе једва се вуку према врху здана. Уморни су, ошамућена- што је овој завојија крештања, што је висине и све а што је у шталасима на њих налијештало. Ријечи, ријечи - и оне би да не буду лукаве. А њега се лице као увошћена, само се усја јокрећу и жваћу љасове.

И ево џеџе на врху лавиринша. Седи завијушак и отворене златне двери. Испод улаза - два стражара, свије оружане сјенке. Помјерају се укрштене койља - џеџа да прегаје! Овај срећнији је да не срдим кнеза... Ако је да се прегаје! И као да се највећи је доколико је јашем једину истину: у оном боју садашњега, а шејхови заробљенике одера живе и кижу разаје за добош... Писах шако, јер сам морао. Тако стари кнез премину - нека је шака земљи. Овај данашњи пресвијешти кнез отвори ми очи - и прегаја... И ево, сад је јашем једину истину: у оном боју наш

ко зна од чије су коже!... Найоље, дерани, носиши ту лукаву кушију - чишћаш!

Собару, шта ће шту овај је чишћаш?

- Носе вам дар, ваша висосићи: кушију...

- Хе, кушија, кушијица - лијеја и рачка! Дедер, собару, прочишћај шта је шту нашарало!

- Одмах! Ево, висосићи, шту јаше... штише: Најму-дијем!

- Аха, правилно! То сам ја, и лавом. Најаметијнији, нешто ја! Али, шта да се бакћем око сишиница - чишћиши ћа, како их зову, слова, те шрице и кукице! Није то за кнеза... Дај, собару, да видимо шта ми шаље мој вјерни народ!

- Сачекај, висосићи!

- Шта да чекам, што је простиши?

- Не луши се, висосићи, да вам не простиши!

- Џеџа, кушијица - приступи! Дужност је нај-јеџа - то је ваша ријеч.

А ја бринем о свему. Осаван ли испод вас мокар чаршав, ја пртичам околне: Све иза кнеза мирише миомирисом - на бо-сиљак, на лаванду и љубичицу... А ви нијесте није са јашем држи.

- Али, Кнез је у великом послу и све му сметаш.

- Окани се цвијећа - шта је сад на регу?

- Ево, висосићи, вала јо-нављаш јовор - за са-бор, за сјујрашињи...

Сашаније шту, исирсиш се како умијеше, руке овако - као да ће руке све поданике и све саборнике.

И јошније јасно, ој ла-систо!

- Браћо премила, у са-бо-ру! Ја, као ваш кнез, ћо-милосићи божјој, сашају-ћи се о срећи и добру... Ја, као ваш шашаш и ваш ма-ч праведни...

И док Кнез марљиво по-навља јовор, рука собаре-ва кришом вади драј-уљ из кушије и сашавља ја у кушију...

Сад би Кнез да прега-же. Узима кушију, изнова је за леда и кушија. Најзад је отвори и нађе - зрно соли!

ИЗЛОЖБЕ

АКТ У ЦРНОГОРСКОЈ
УМЈЕТНОСТИ

Било у „љепоти“ или деформацији на гају људско тјело слика се и моделује одувијек кроз цијелу историју умјетности. Представљало је а то је веома често и данас, најомиљенију тему ликовне умјетности која је потврдила „да кад је умјетник жели да нешто спозна он истражује, а кад хоће да се сакрије од немира живота он измишља“.

Акт као инспирација присутан је у дјелима црногорских умјетника. То је посједочила и изложба „Акт у црногорској умјетности“, организована у Центру савремене умјетности Црне Горе у Подгорици. Селекција од 40 радова, са ове изложбе, презентирана је у будванској Модерној галерији којом отпочиње овогодишњи ликовни програм. На овај начин настављена је вишегодишња сарадња двије институције културе.

Изложба је концептујана тако да прати присуство акта на црногорским сликама и скулптурама од краја прошлог до деведесетих година овог вијека. Као су истакли организатори „ови ствараоци најчешће инспирацију црпи из сна“. Мада недовољно обрађена и не завршена у потпуности, ова изложба је свакако одлична смјерница за неку цјеловиту и исцрпну изложбу тематског типа. Истовремено, она показује заинтересованост црногорских сликара и вајара који су се бар једном окупали у овој тематици.

Када је о овој теми ријеч, не можемо да не поменемо и поједине сликаре из историје српског сликарства код којих је одиграла значајну улогу и обилежила појединачне фазе њиховог стваралаштва. Паја Јовановић је, поред великих историјских композиција и портрета рађених у маниру академског реализма, урадио циклус актова и полуактова своје младе жене Муни. На свима је уз благо присуство еротског видан изванредан осјећај за путеве и љепоту женског тела. Један Јовановићев акт налази се у власништву институција у Риму. Драгана ИВАНОВИЋ

фракултет и истовремено похађала Умјетничку академију. Отишла је у Рим прије четрдесетак година где је завршила Accademia di Belle Arti. Излагала је више пута самостално и на колективним изложбама у Риму, Берну, Паризу, а 1896. године у Њујорку. Често, с поносом, истиче да потиче из породице грчког поријекла која је поред сликара Анастаса и Шпира дала и јунака Марка који је био члан грчке револуционарне организације. Истицао се у борби Грка са Турцима почетком прошлог вијека. Посебно је значајно његово учешће у одбрани грчке тврђаве Мусолунгијон где је и погинуо 1823. године. Његову јунаку погибију опјевао је Јован Стерија Поповић у пјесми „Марко Бочарис“. Једна улица у Паризу носи његово име.

Својим сликарством, Станислава-Бланда Бочарић је потврдила да је врстан хроничар града Рима кога је највише осликала техником пастела. Посљедњих година њена основна

БАШТИНА

Откриће вриједних остатака фреско сликарства у цркви Св. Нећеље у Чесминову уврстило је ову омању сеоску цркву у ред сакралних храмова у Паштровићима који у својој унутрашњости чувају знамените примјере средњевјековне ликовне умјетности или њеног закасњелог одబљеска. Живопис је откривен осамнаест година послије земљотреса или прецизније 1997. године, приликом санационих радова на обнови ове гробљанске цркве у засеоку Чесминово код Св. Ставрјана. Већ прве претпоставке су указивале да потиче из XV вијека. У току прошле године, стручна екипа конзерватора Републичког завода за заштиту споменика културе Црне Горе окончала је поступак рестаурације и конзервације овог, за наше подручје, изузетно значајног живописа и омогућила озбиљнији аналитички приступ када је ријеч о његовом умјетничком квалитету, датовању и близјим паралелама. Открiven дио живописа, површине око 40 m² углавном и концентрисан у сјеверном дијелу цркве укључујући и апсиду. Иако прилично оштећен, свједочи о сликарству високих домаћих стилова које, према тренутним сазнањима, нема ближих паралела на простору Паштровића.

Чесминово је заселак села Врбе, а налази се изнад Св. Стефана, у непосредној близини села Тудоровићи, према Режевићима. Име је добио по чесмину, дрвету на које се овде често наилазило. Писаних података о поријеклу гробљанске цркве посвећене Св. Нећељу скоро да и нема. Народно предање преноси да се у старо доба, у Свети дан Нећељу, док је по околним селима харала куга, појавила на литици према мору Св. Нећеља и спасила народ овог засека од ове опасне болести. У знак захвалности, сељани одлуче да на истом месту где се светитељка

Бланда Бочарић у улици која носи име Марка Бочарића у Паризу

тематска преокупација постаје женски акт, рађен академским маниром. Сигурно је постављен у централни композиције и најчешће израђа из неутралне позадине. Оно што је пријмарно, свакако је тврда потенцирана линија која гради форму и у почетку прати цјелокупну женску фигуру и лик, али се у последњим дјелима своди само на торзо. Сада то више није пастел већ се њено интересовање проширује на јељ и акварел.

Станислава Бланда Бочарић се на филму активно бави сценографијом и костимографијом.

Д. ИВАНОВИЋ

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ЗАГОНЕТНА САЗНАЊА

• ПОСЛИЈЕ ЗАВРШЕНЕ РЕСТАУРАЦИЈЕ И КОНЗЕРВАЦИЈЕ ФРЕСКАКА У ЦРКВИ СВ. НЕЋЕЉЕ У ЧЕСМИНОВУ

Завјешни дар: Црква Св. Нећеље у Чесминову

појавила подигнуту цркву, као завјетни дар.

Неуобичајено постављена, у правцу сјевер-југ, слично као и оближње цркве Св. Димитрија и Св. Николе манастира Војнички, својим прочељем црква гледа на чудесну љепоту визуре пучине, Св. Стефана и будванског залива. Уобичајени архитектонски склоп је ничим не издваја од низа цркава на које наилазимо на околним локацијама, а какве се вјековима граде на нашим просторима. Једноставну једнобродну грађевину издужене основе са плитком полукружном апсидом на сјеверу и порталом са окулусом на југу, надвисује троделни звоник „на преслицу“. Спља, према апсиди и према степеништу којим се прилази порталу, јасно је видљива структура живе стијене на којој је црква подигнута. На фасади се разазнава грубље обрађени тесаници од којих је црква грађена и неке од интервенција новијег датума, као што је градња звоника и постављање монолитних оквира на улазним вратима, лучним прозорима и окулусу, што указује на обнову цркве укајајући из 1867. године о којој постоје писани подаци, или је ријеч о још ранијем времену. Према блиједом народном предању црква је у XVII вијеку по трећи пут „пренесена“ што указује да је, вјероватно, знатно страдала у земљотресу 1667. године, послије чега је оправљана. Крајње једноставну унутрашњост храма освјетљава по један узани лучни прозор на бочним зидовима, као и прозор на апсиди. Свод је полуобличаст, мада је карактеристично да се у дјелу олтарског простора благо прелама што указује на њено средњевјековно поријекло. Једноставна четвртаста часна трпеза налази се унутар средишта олтарског простора.

Услед честих оштећења и вишевјековне прекривености малтером, фреске у цркви Св. Нећеље су, најжалост, сачуване у скромним фрагментима. Слично као у Прасквици, Дуљеву, Режевићима, Св. Крсту у Новосељу, Св. Николи у Бечићима итд. сликарство је очувано само у старијем дјелу храма. На откријеном дјелу живописа могу се разазнati извесне карактеристике које ово сликарство везују за ка-

рстvu насталом послије обнове Пећке патријаршије (1557. год.), у склопу „Вазнесења“, обавезно се приказују два анђела уз Христов „Нерукотворени образ“, као и у случају цркве у Чесминову. На источном и западном зиду, према олтарском простору, дијелом обухватајући и њега, изнад реда стојећих светитеља, уочљив је ред дојапасних светих ликова унутар кружних медаљона. Извјесне иконографске паралеле нарочито су уочљиве у односу на фреско сликарство манастира Режевић (орнаментика, палмете, сликање светитеља испод аркадних лукова) уз дистанцу да је сликарство Св. Нећеље ликовно зрелије и бољег квалитета. Иако тешко оштећене, у зони свода могу се препознati композиције из циклуса „Великих празника“, и то: „Рођење Христово“, „Сретење“ и „Крштење“ на источном и „Распеће“ на западном зиду.

Ријетка усклађеност пропорција ликова, прецизан и племенит претеж са префињеном моделацијом ликова, као и несвакидашњи колорит у којем преовлађују тонови зелене, океа, црквенаке и плавичасте боје, основне су карактеристике овог сликарства. А управо ове стилске карактеристике, као и одређени иконографски детаљи, довоље ово сликарство у везу и са кругом даровитих сликара их XV вијека чије је ликовно умјеће показано на примјеру старијег слоја фресака у цркви Рођења Богородице манастира Подластва. У сваком случају и даље остаје отворена дилема о прецизном датовању живописа, као што остају загонетна и сазнања о анонимном сликару који нам је подарио још један вриједан примјер средњевјековног ликовног исказа у Паштровићима.

Као централни лик у католичкој апсиди назире се лик Богородице „Оранте“ са Христом Емануилом у медаљону на прсима. Такође, на олтарском зиду, изнад калоте апсиде, може се уочити представа Христа као „Нерукотворени образ“. Историчар умјетности Татјана Пејовић на основу ове иконографске сцене изводи претпоставку о могућој датацији овог живописа у период друге половине XVI или почетка XVII вијека. Наиме, у сли-

Пунија ЂУРАШКОВИЋ

ГРАД ТЕАТАР НА ЦД

Издавачка кућа „Октоих“ из Подгорице, у сарадњи са Градом театром, ушла је у пројекат издавања ЦД-а. Ријеч је о ЦД-руму који ће садржати укупни фон и аудио - визуелни материјал о Граду театру за досадашњих дванаест година од када се одржава ова значајна манифестација.

Како је планирано, промоција ће се одржати овога лета, највероватније 1. јула, на дан отварања Града театра.

ЦД ће садржати и инсерт са готово свим представама које су до сада изведене у Граду театру, као и секвенце са Трга пјесника и других пратећих програма одржаних у склопу фестивала.

Р.

„(ПО)РАЂАЊЕ ЈЕДНЕ НАЦИЈЕ“

Документарни филм „(По)рађање једне нације“ редитеља Момира Матовића побуђује велику пажњу филмских селектора у свијету, па продуценту филма „Зета филм“ из Будве стижу све чешћи позиви за учешће на филмским смотрама.

Почетком године, филм је приказан на фестивалима у Ротердаму и Штутгарту, а своје премијере имаје ускоро и на фестивалима у Хон Конгу, Аусбургу, Бриселу, Мелбурну и Стокхолму.

Редитељ Момир Матовић приводи крају снимање новог документарног филма у копродукцији са Телевизијом Црне Горе, а средином априла почеће да снима дугометражни филм.

Р.

СУДБИНЕ И ЉУДИ

ПУСТОЛОВ И КЊИЖЕВНИК

Пише: др Мирослав Лукетић

У сјеници великог пустолова и књижевника Стефана Зановића остао је код нас мало познат његов савременик - земљац и сабрет по професији Томо Медин, потомак старог паштровског братства које се нарочито истицало у вријеме цара Душана, када су поједици из овог братства обављали високе функције у царевој администрацији. Душан их је за то обилато наградио 1355. године давши им посједе у Ластви. Одакле су и када су Медини дошли у Паштровиће није утврђено, претпоставка је да су дошли из Шпаније. Задржао се и до данас ствари назив локалитета Мединов крш где се настанило и живјело ово братство. Паштровска Ластва је дуго уживала аутономију и представљала посебну комунијаду са својом управом. Послиje турског заузимања Бара, једно вријеме је у Ластви столовао надбискуп барски и примас српски. Сачувано је више паштровских исправа у којима се све до краја осамнаестог вијека у Ластви спомињу свештеници и становници православне католичке вјеросповјести.

Из тог малог паштровског насеља и његове околине поникао је не мали број даровитих и способних људи који су се отиснули у свјет, стицали тамо високо образовања, постајали богати и утицајни људи, заузимали важне положаје у држави и друштву. Било је и појединача који су "славу" на стране стицали на начин супротан патријахалном моралу који је владао у завичају; били су то пустолови, људи посебног соја и кова. Осамнаести вијек био је као створен за

Сведочанства о животу овог на-

цивилизацијском културном кругу и имао тијесне везе са чувеним Казаном. Подстакло је то и неколицину хrvatsких историчара књижевности да напишу прилоге о Медину, да на основу доступних извора дочарају лик овог нашег земљака.

Томо Медин се родио у Ластви, данашњем Петровцу на мору 1725. године. Других података о његовом животу у старој Ластви нема. Студирао је право и књижевност на Универзитету у Падови и тамо стекао "репутацију књижевника и галантног младића по моди". Убрзо се одао пустоловском животу и 1756. био ухашен и прогтеран у Далмацију, без права повратка у Млетке. Немирног духа, обузет страшћу за којку и авантурома, није дуго поштовао одлуку о прогтеривању и 1758. поново бива ухашен и затворен у затвор тврђаве у Шибенику. Колико је тамо провео није познато, али се зна да се 1763. године обрео у Бечу. У новој средини задобије повјерење и заштиту канцелара Каунитза и царице Марије Терезе која га 1765. године поставља на одговорну дужност шеф криминалне полиције у граду Мантову. Ту се оженio са ћерком из племићке породице и имао све услове за миран и удобан живот. Али склоност ка лутачком животу, којки и друштву лажних жена поново је надвладала њиме и Медин напушта Мантову, враћајући се у Венецију; 1767. поново бива прогтеран. Након тога, до краja живота Медин не напушта свој лутачки живот по разним земљама Европе.

Сведочанства о животу овог на-

чинају његову смрт у Фиренци.

Кастел Ласија (данашњи Паштровец)

овакве личности: у Европи, поред ратова, доминирају француски просветитељски дух у предреволуционарном периоду и многи пустолови лутали су европским простором, представљајући се лажним именима и звањима, бавећи се картањем и завојењем отмених дама по дворовима и замковима богатих провинцијских велможа; били су то, махом, млади надарени људи, маштовити, образовани, са израженим склоностима према литератури и умјетности, или их је тежња за авантуром, лаким стицањем и трошењем новца, уводила у свијет криминала, често са трагичним последицама. Из галерије тих ликова, један је у другој половини осамнаестог вијека доспјио био у Црну Гору, понат као Шћепан Мали и једно вијреме добро владао њоме. Паштровићи, мала слободна комунијада, предњаче по броју таквих нашијенаца, који су по Европи проносили њихово име. Да се зна то су: Александар Николин, Стеван, Примислав и Мирољуб Зановић и Томо Медин.

О Зановићима, посебно Стевану, је достаписано и њихов животопис је и литерално обрађен у роману и на сцени. О Тому Медину у црногорској књижевној публицистици, готово и да нема помена. Много боље је прошао у историји италијанске књижевности, где му је посвећена пажња коју заслужује као писац и као пустолов који се кретао, углавном, у италијанском

шег пустолова и пјесника оставио је чуvenи Ђакомо Казанова у својим мемоарима које је писао у поздњим годинама живота, смиривши се након дугог лутања по земљама Европе. Сигурно да у тим његовим свједочењима има пристрасности у оцјени Мединове личности, али и поред тога, без Казановиног казивања слика о Медину била би непотпуна. Први сусрет Казанове и Медина одиграо се у Падови почетком јесени 1746. године, када су један и други имали свега по двадесет једну годину живота. Медин је у то вријеме био у предности; био је сретан љубавник најпознатије млетачке куртизанке љепотице Анђелије. Тај први сусрет у коме је било заплета по љубавној линији завршио се двобојем између њих "на мјесечини, под платањем у падованском парку". Након тога прошло је четрнаест година до њиховог поновног сусрета, који се, према Казановиним сјећањима, одиграо 1770. у Посилипу крај Напуља. Ту се Млечани одмарале у дому књижевника и пустолова Ангела Годара. У аристократском друштву које се картало нашао се Медин, упркос томе што се знало за његову којкарску страст и преваре у игри. Оставши без паре, намјеравао је да за стогом оперуша младог, богатог и у картану неискусног патриција Моросинија, који је са пратњом путовао по Италији. Из вербалног скоба са Казановом дошло је да

ТРАГОМ ДОКУМЕНТА ПРОШЛОСТИ (88)

пише: др Марко Ђ. Ивановић

ДОБРОВОЉЦИ -
РАТНИЦИ 1912 - 1918.

Добровољци потопљени под Медовом

4.

У трагичној епопеји србијанског и црногорског народа многи наши на заради, у Америци и Канади, враћали су се у домаћину да се боре за њен спас и ослобођење 1915. године. Једна група од близу пет стотина добровољаца, претежно Црногорци, Приморци и Херцеговци, свечано сакупљена у Банкуверу и Три Риверсу, отпловила је лађом из Халифакса за Европу. На броду, поред добровољаца била је мисија Црвеног крста и добра санитетског и другог материјала. Добровољце је предводио љељкар Ђуро Гуча, Словак из Војводине, а барјак је носио Никола, Рус из Сибира. Брод је стигао након двадесет пет дана иссрпљујућег пловљења у Напуљ 31/18. децембра и наставио пут за Бриндизи.

Уочи Бадњег дана, ноћу, италијанским парабромом "Бриндизи" добровољци су кренули на посљедње путовање за луку Медово, праћени са четири торпиљера и полуторетном лађом (носећи првијант, муницију, два пољска топа и двадесет пет тобиција). На Бадње јутро, 6. јануара 1916. (24. дец. 1915) око 8 часова "Бриндизи" је ударио у морску мину у луци Сан Ђовани ди Медово, удаљен око 500 метара од обале. Брод није имао везу са лучком капетанијом да га безбједно проведе кроз пристаниште које је било претходни дан посјијано минама ради одbrane луке од аустроугарских сумарена (подморнице). Ову поморску катастрофу посматрају је из Јељша Јеремија Живановић,

сенатор и губернер Њ. В. Краља Петра Карађорђевића и у свом ратном дневнику написао: „О потопљеној лађи зна се нешто мало више. Експлозија је била од наше мине јер је лађа невјешто вођена. Можда најмрно погрешно. Потопљено је око 300 добровољаца и пропао је завојни материјал вриједности од милион динара. Мина је експлодирала у вријеме када је већ био дат знак за спремање, те су путници сишли у дубину брода да узму пртљаг“ (Саво Вукмановић, „Споменица“, 34.).

Протеклих 85 година од њиховог страдања друштвене прилике нису погодовале да се ова трагедија истражи јер би бацила сјенку на ратну побједницу - српску врховну команду и владу (Црна Гора је изгубила име и своју државност на крају рата, а добровољци су дошли у немилост нове државе после 1945. године). Ипак, овим нашим храбрим синовима задојеним патриотизмом који су прешли Океан и дали живот да би спасили готово изгубљену домовину, њихова браћа из Америке и Канаде подигла су достојан споменик - „Ловћенску вилу“ (1939. године, рад вајара Ристе Стијовића).

Ради утврђивања имена и других података о потопљеним добровољцима под Медовом, молимо потомке са Приморја да се јаве Подружници 1912 - 1918. Будва. Ево имена неких утопљеника: Андрија Јовов Прибилић, браћа Јоко и Саво Јововић, Илија Перов Раџановић, Иво Ђуров Кнежевић, Раде Ј. Рађеновић (брат Ђуро остао жив), Шпиро Андрић, Даро Рађеновић, Митар Стијепов Кујача, Пере Јовановић...

Споменица ушољеним под Медовом

31. МАРТА 1999.

БАЧКО ДОБА

РЕФОРМА ТУРИСТИЧКО-УГОСТИТЕЉСКИХ ШКОЛА

ПОТРЕБНА И ПРАКСА

• У средњој школи „Данило Киш“ у Будви 9. марта 1999. године одржан састанак директора и професора стручних предмета угоститељских и туристичких школа. Тема овог сајетовања, базирана на реформи школства у овом сегменту образовања, била „План и програм рада средњих и виших туристичко-угоститељских школа“. Између осталих учесника присуствовао и представник Интернационалне школе за туризам и угоститељство у Греноблу, Жак Навигјо

Срећа Поповић, директор средњошколског центра „Данило Киш“ је нагласио да се коначно мора приступити реформи, посебно у области туризма и угоститељства, тим прије што прногорско приморје живи од туристичке делатности. Акцент је ставио на онај дио програма који се односи на праксу.

Радослав Дамјановић, помоћник министра за проправљену и науку РЦГ објаснио је да се у спровођењу реформе не може поћи од једноставног преношења и примјене страних система образовања код нас. Треба имати у виду наше услове, начин рада, окружење и економску ситуацију.

- Можда би најбоље било кренути од сагледавања и примјењивања најбољег из раније праксе. Баш тај однос теорије и праксе је недовољавајући из простог разлога што се ученици слабо укључују у радни процес - рекао је Дамјановић.

Жак Навигјо је већ извјесно врјеме провео у посјети средњим туристичким и угоститељским школама, као и у вишијој туристичкој школи у Котору. Износио је искуства из греноблске школе и упоређујући је са нашим, закључио је да је главни проблем у немотивисању ученика. Јако се изненадио што школовање будућег угоститељског рад-

ника траје четири године и што је оптерећено општим предметима (филозофија, психологија), наравно уз минимум или сасвим без праксе. Још мање мотивисани су они ученици који се школују за туристичке техничаре, јер уопште немају представу шта ће радити по завршетку средње

школе. Они најбољи или они који то желе могли би да продуже школовање још једну годину. Остали морају одмах да се запосле - гласио је његов предлог.

Неопходно је да школе у Црној Гори буду у тијесној вези са угоститељским предузећима, да пракса у

Жак Навигјо: Мојшвасаши ученике

школе.

- За туристичке техничаре школовање би требало да траје три године, а на четвртој би се извршило усмјеравање, тј. специјализација за рецепционера. Што се тиче ученика који уче за угоститељска занимања, односно за услужитеље и куваре, њихово шко-

лотелима траје најмање мјесец дана по завршетку сваке школске године. Чак би та пракса требала да буде услов за полагање завршног испита, а ученик би њоме добио глобалну слику о будућем занимању и раду у предузећу - рекао је на крају господин Жак Навигјо.

А. КОСТОВИЋ

ДЕБАТНИ КЛУБ СРЕДЊОШКОЛАЦА

СВЕ ВЕЋЕ ИНТЕРЕСОВАЊЕ

• У просторијама средњошколског центра „Данило Киш“ већ дуже врјеме у функцији • Дебатни клуб који постоји од 1997. године. Основачи професори Драган Радуловић и Крсто Вуковић

Дебатни клуб представља ваннаставну активност у којој се поштују васпитно образни циљеви и разви-

за ову врсту ваннаставне активности постоји велико интересовање и број ученика је константан 25. Одр-

освојили пето мјесто. На такмичењу у Бачком Петровцу Будванка Јелена Бубањ освојила је друго мјесто.

Чланови Дебаташког клуба

ја способност критичког мишљења, самосталности у одлучивању, толеранцији и реторици. У оквиру Клуба води се дебата коју пропагира средњошколски дебатни програм Југославије на иницијативу „Фонда за отворено друштво“. Поред будванског, у Црној Гори постоје још два дебатна клуба - у Подгорици и Никшићу.

Јако је неколико такмичења са завидним резултатима. Прво такмичење било је у Подгорици на тему „Еутанизму треба легализовати“. Са истом темом Будвани су наступили и на савезнотакмичењу у Београду, освојивши пето мјесто.

Друго савезнотакмичење на тему „Вјеронауку треба легализовати“ одржано је у нашем граду. Будвани су

тренутно, чланове Дебатног клуба из Будве очекују такмичење у Никшићу на тему „Рокенрол је исказ сатанизма“. Вјерујемо да ће и на овом такмичењу наши такмичари забиљежити добре резултате и тако, на најбољи начин, афирмисати не само Клуб већ и средњошколски центар „Данило Киш“ као и свој град.

Д. ГЛЕНЦА

На VII међународном такмичењу дјечјих ликовних радова у Ченгдуу (Кина)

ПЕТ ДИПЛОМА ЗА НАШЕ УЧЕНИКЕ

На VII међународном такмичењу дјечјих ликовних радова у кинеском граду Ченгдуу ученици основне школе „Стефан Митров Љубиша“ су на овај конкурс послали педесетак радова, а успјех је постигнут у конкуренцији дјеца из читавог света.

Посредством Републичког завода за међународну научну, просветно-културну и техничку сарадњу ученици ОШ „Стефан Митров Љубиша“ су на овај конкурс послали педесетак радова, а успјех је постигнут у конкуренцији дјеца из читавог света.

Златне дипломе су добили три златне, сребрне и бронзане дипломе. Посредством Републичког завода за међународну научну, просветно-културну и техничку сарадњу ученици ОШ „Стефан Митров Љубиша“ су на овај конкурс послали педесетак радова, а успјех је постигнут у конкуренцији дјеца из читавог света.

Златне дипломе су добили три златне, сребрне и бронзане дипломе.

Најрађени ученици са својим наставницима

разред (наставник Милица Степић), Итана Трипуновић, VI разред (ликовни педагог Бранка Истјановић) и Оливера Оровић, V разред (ликовни педагог Нико Дулетић). Сребрну диплому добила је Мира Калуђеровић, VII разред, а бронзану Николета лагатор, VIII разред (ликовни педагог Нико Дулетић).

Грађени ученици су добили каталоге с изложбе са радовима ученика и њиховим фотографијама.

- И раније су наши ученици добијали награде за ликовне радове, па и међународне, али ово је први пут да је на једном конкурсу награђено више ученика-како о овом успјеху Нико Дулетић који је скоро 30 година на-

до пуног изражава. Дјеца посебно воле ликовно васпитање у низим разредима, III и IV, док је касније слабије интересовање. У нашој школи се настави ликовног посвећује потребна пажња, имамо два ликовна педагога, и зато наши ученици постижу успјехе.

В.М.С.

МАЛИ ЛИКОВНИ ЧАРОБЊАК

Небојша Ђулафић је сада већ седмогодишњак. Даровити малиша, можда будући Пикасо, Микеланђело, Рембрант или пак цртач стрипова. Ђечак бујне маште као усталом и сви његови вршњаци, али Нено ту своју машту једнопотезно претвара у ликовни чаролију.

- Прва је мој дар примјетила моја васпитачица Весна Станишић. Почела је да сакупља моје радове и увијек ме је тјерала да цртам, али увијек оно што ја хоћу. Гледам цртце, волим све животиње, а понекад про ради и моја машта. Онда настају моји најбољи цртежи. Тета Весна ми је највише помогала, послаја је неколико мојих радова на такмичење и ја сам добио награду.

Небојшина васпитачица Весна додаје: - Нешо је стварно велики таленат. Велика је штета да у Будви не постоји школа за овако надарену дјецу. Ја сам помогала Нешу, а Нешо је по магао мени. Заједно би цртале и припремали се за очигледну наставу. Сви смо јако поносни што су Небојшина радови из вртића освојили награду у далекој

Тета Весна је ћослаја неколико мојих радова на такмичење и ја сам добио најраду

Кини - рекла је васпитачица Весна Станишић.

Нешо је одличан ученик првог разреда основне школе „Стефан Митров Љубиша“. Похађа часове клави-

ра у музичкој школи и часове енглеског језика. У свему се истиче. Ђечак чији рад и таленат несумњиво треба подржати.

J. ШАРАНОВИЋ

ШАРЕНА СТРАНА

ПРВИ АПРИЛ

Први април је дан шале. Народ га је некако традиционално преобратио у дан ситних „превара“. Наравно, нису то неке преваре са циљем да се некоме нанесе зло, јер би то имало и друго име, а вероватно се и не би ни славило. Ипак, тога дана свако пази да не буде преварен, а омет, покушава другог да превари. Тада сви радо очекују, да се мало нашале, да се завтавају и насмеју. Наравно, на туђ рачун. Ми смо иначе народ што воли „све на туђ рачун“, на туђ адресу, туђу жену, туђу колу, туђу кућу, туђ смисао за нешто и о томе шта све волимо туђе могла би се написати дисертација. Дакле, Први април је дан кад свако жели некога да „насамари“. И што је интересантно, на све те неслане шале нико се не љути. И то нам је урођено. Имамо ми таквих одлика да би многи могли да нам позавиде. То се прима као „зезалица“, саставни део неког зезаторског хумаора који је одувек постајао код нас.

И елем, дође тај Први април. Не знам чиме, али

стиже. Дан као сунцем опран, леп, тих, без ветра и кише, трава се зазеленила, а на дрвећу већ младог лишћа доста. Пролеће се буди. Пчелице настовариле торбичице, палете од цвета до цвета. Спремају мед за касније. Лептири такође, али без торби и руксака, онако како ради велика господа. Лете од цвета до цвета да се насијају сокова. Као што је некада стара господа ишла од пријатеља до пријатеља.

Сетим се мог пријатеља Мргуда. Добар човек, само мало занесен. Можеш му причати по пола сата мислећи да те пажљиво слуша, а за то време његове мисли су негде у Космосу. Кад заврши са причањем, он се мало тргне, а ти тек тада скватиш да си цаба причао.

Фин неки човек, не воли да те омета док мислиш или говориш. Некада је био боксер, велики борац, али је од силних удараца понекад изгубио моћ концентрације. А и шта ће му концентрација данас кад се реагује рефлексно, а он је и то изгубио. Иначе, пун је неке доброте, ни

мрава не би згазио, просто зрачи од племеништво. Само од себе намеће се питање: Како је некога таква доброта (макар и у рингу) могла да удари?

Он је запослен као управник једног великог дома. Зовем га телефоном, а он се онако, као преплашен јави. Види се, подрхтава му глас пун неке стрепње. Ставио сам у уста оловку, да ми не препозна глас, па му саопштим:

- На шестом спрату у Ф крилу, соба 596, дошло је до велике туче. Има и крви. Хитно дођите!

Чујем како ужурбано дишне и брзо пита:

- А ко то јавља, ко то јавља?!

- Не могу вам рећи. Прислушкују ме. Могу да ме пребију, док ви дођете.

- Добро, добро. Одмах долазим.

Иако већ мало подебео, Мргуд се хитро поче пењати уз степениште, спрат по спрат, и за час стиже до шестог. Па онда десно ка Ф крилу. Ослушаје од собе до себе не били чуо једај, плач или галаму. Дође до краја ходника, па назад. Наћулио

уши као ловачки пас. Али ништа. Нигде галаме ни сваје. Мува се чује ходником кад пролети. Просто не може да верује својим очима и ушима. Застане да предахне, па опет од врата до врата, али, ништа. Мисли: Шта ово би?

Полако слизи низ степениште и враћа се у канцеларију.

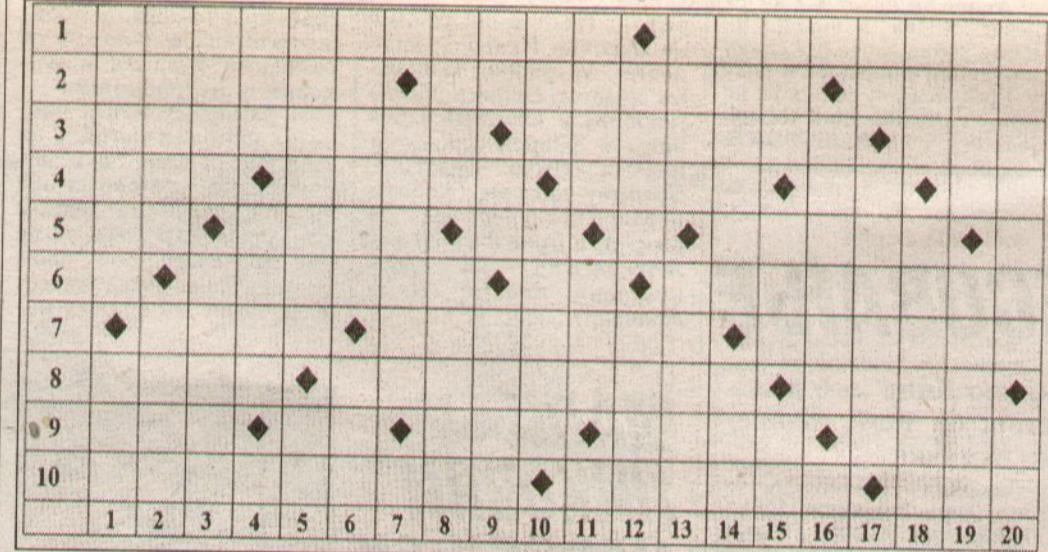
Успут пита једног студента да ли је чуо неку галаму, објаснивши му све у детаље. Студент се наслеђуја, па му рече:

- Управниче, данас је Први април. Вас су очито „насамарили“!

Мргуду се очи раширише, а благ осмех прекрије лице. Као да му лакну. Не би му право, али важно је да није било туче, да није било проблема у дому. Больје први април, него права туча. И сети се како је и он некада, док је био млађи, исто ово радио. И поче на глас да се смеје, смеје, а студенти који су пролазили прихватише његов доброћудни и весели смех. Па нека ово буде и Дан за смејање.

Митар МИТРОВИЋ

УКРШТЕНИЦА бр. 1

воног /лат./ - Коњ /пјесн./ (1), 6. Срдит, лјут /лат.

- Наш филм (1); 7. Фilm Кости Гавраса - Зет Краља Дејотара - Слово Ћирилице (27; 8. Мјера за папир - Врста рибе (1); 9. Показана заменица - Алберт Ајнштајн /скр./ - Мушки име; 10. Ријека у Русији - Геометријско тијело (2); 11. Отплате (множ.) -

Књижевник, Геца - Ознака Белгије (2); 12. Наша књижевница Рибникар - Активности (2); 13. Главни град Бангладеша - Новац у Ирану (1); 14. Становници Потисја - Далматинско женско име (1); 15. Вабило, мамац - Агрокомбинат - Завршетак наших презимена (2); 16. Слово Ћирилице - Грчка богиња зоре -

Сутласник (2); 17. Хем. ознака алуминијума - Опера Мориса Равела (2); 18. Творница аутомобила Марибор - Срчана вена (1); 19. Снијежна лавина - Један занатлија (17) 20. Старојудејски цар - Ауто ознака Лознице (1)

АУТОР:
Момчило СВОРЦАН

Је кафе без шећера, рекоше да им је то трећа од како су протрљаји очи. Нисам баш навикао да дан у „Веселици“ почине тако, али...

- И мени једну слађу - обратио сам се Бранки која нас је посматрала по мало у чуду, пошто је добро знала колико је ово друштванске баш овдје почиње вина, мезећи поезију јер друге мезе и није никада било.

- Не пијеш ни ти - примијети Либеро тек када је кафа стигла.

- Проточио сам, па ових дана обрачам - покушах се нашалим, наслућуји да су и њих двојица у паузи, нешто дужо.

Стигла је пред нас још по једна кафа. Између - ред ћутања. Чини ми се први пут смо тако разговарали. А онда је подужују стакну прекинуо Либеро.

- Момци, бићу ја овдје подуже. Издржите још који дан, а када крене септембар предлажем једнотратку пијанку. Од петнаестак дана. Само не на доковима барским, идемо на сјенокосе Сињавине, код једног чобанина који ме подуже већ зове. Ја онда продужавам за Пећ, а ви куда је волја.

Био је то, нажалост, наш посљедњи сусрет. Новинарски посао укletи омео је и мене и Башку да одвојимо двије недјеље за плавину. Изостала је „кратка“ пијанка, али смо о њој послије мјесецима причали у „Веселици“, изbjегавајући јаке јутарње кафе. Ту нас је деведесете и затекла вијест о смрти чудесног Слободана Марковића.

Биљеки: С. Ш. Грегорић

Радоје Јованко

црта: Bojaneli

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

ПОЉОПРИВРЕДА

РОГАЧ - ЗАБОРАВЉЕНА ВОЋКА

Рогач је зимзелена суптропска врста воћака. Језга се у земљама око Средоземног мора, а највише у Сирији, Палестини, Кипру, Грчкој, Шпанији и Италији и чини значајну ставку у извозу тих земаља. На нашем приморју се може наћи покоје стабло у Боки и другим подручјима удаљеним до 150 м од мора. Док остале медитеранске земље посвећују велику пажњу рогачу у нас ова култура постепено нестаје и ако имамо повољне климатске и друге услове за њено гађење. За рогач је битно да зимске температуре не падају испод -4,5 °C. Може се гађити на слабијим, каменим земљиштима. Није осетљив на сушу, болијести и штеточине.

Рогач почиње рађати послиje пете године и дugo живи. Рађа сваке друге године и у нас су забиљежени приноси 15-20 кг по стаблу, а у Португалији где се рогач гађа на плантажама и на плодном земљишту, уз примјену агротехнике, и преко 300 кг по стаблу.

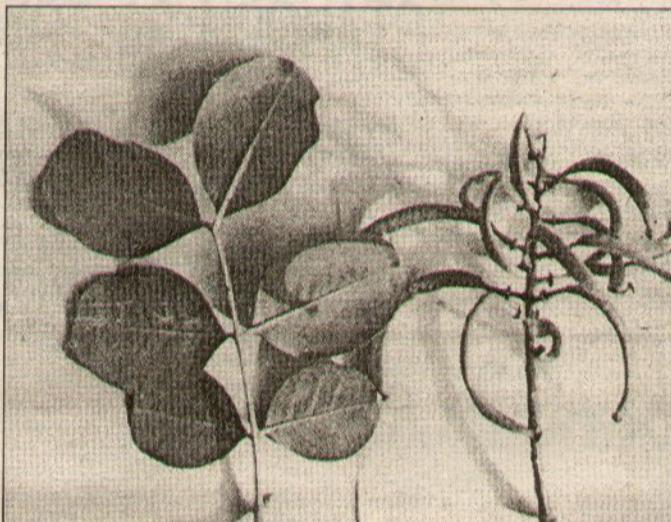
Плод рогача је махуна браон до црне боје са ситним сјеменкама по средини плода. Месо плода је чврсто, крто, ломљиво, укусно и веома ароматично. Махуна рогача се користи за људску и сточну исхрану и у индустрији. Плодови (махуна) рогача садрже око 45-50% шећера и преко 4% протеина и низ других органских и минералних материја.

Данас се плод рогача највише користи у облику рогачева брашна које налази велику примјену у посластичарству. Изузетно је цијењен хлеб од смјеше рогачевог и пшеничног брашна. Овакав хлеб би могао бити врло интересантан као понуда наше домаће кухиње на столовима угоститеља за vrijeme туристичке сезоне. Сјеменке рогача чине 13-17% тежине плода, а садрже специјално љепило "моногалактан" који се због своје желатинозности користи при производњи сирева, хлеба (да се сачува свежина), у производњи

сладоледа, чоколада, дезерта и сл; у индустрији папира и текстила за одржавање сјаја. Затим налази широку примјену у козметици, фармацеутској индустрији, филмској индустрији, у индустрији бија и лакова, индустрији керамике итд. Осим тога, плод рогача се користи као додатак крмним смјешама и за производњу алкохола. На Кипру се вади сок од махуна и ко-

рогач је биолошки склон да обликује лијепу разграднату круну. На дубљим и плодним земљиштима рогач се сади у размаку 10X12 м или 10X10 м. На слабијим земљиштима тај размак може бити 8X6 м. До ступања рогача у род у међупростору се сију разне повтарске и ратарске културе, као и воћке краћег вијека.

Рогач се размножава ка-

Рогач - лист и плод

ристи за конзервирање и заслађивање воћа. Такав згуснути сок (густ као мед) користи се као лијек против кашља и дијареје.

Интересантно је напоменути да јединица мјере за злато и драгоценни камен "карат" потиче од грчког имена за рогач - каратонион и одређивања је према тежини сјеменке рогача (око 2 г).

До 1907. године биле су мање разлике у појединачним државама у „карату“. Те године утврђено је на међународној конференцији у Паризу да за све земље „карат“ износи 2 г злата.

У нас се рогач налази у облику појединачних стабала као гром, а у земљама где је интензивна производња рогача обликује се стабло са деблом 60-80 цм и побољшаном пирамидалном круном или вазом са три основне гране. Иначе

лемљењем питомих сорти на сејанце рогача или резницама на плодном земљишту. Производња сејаница и садница резницама је најуспјешнија у контejнерима од тресета.

Сорт рогача су углавном једнодомне (самоплодне). Постоје мушки и женске сорте. Рогач цвјета од августа до краја октобра (у зависности од сорте). Чисто мушки сорте цвјетају, али не доносе род, а женске сорте цвјетају сваке друге године и доносе род.

У нас нису интродуковане нове сорте те немамо никаког искуства са понашањем страних сорти у нашим еколошким условима. Препоручујемо неколико познатих квалитетних сорти: ПУЉШКИ, КОМУШКИ ВЕЛИКИ, ШИПАНСКИ и МЕКИШИ.

Јован М. МЕДИГОВИЋ,
дип. инг.

МЕДИЦИНА

МИНЕРАЛИ И ЗДРАВЉЕ

Од укупно 96 хемијских елемената који постоје на земљи, 25 су есенцијелни (неопходни) за изградњу ткива и одвијање биолошких функција. Ти минерални састојци могу се подијелити у три групе.

У првој групи су елементи који директно учествују у изградњи ткива и ту спадају кисеоник, водоник, угљеник, азот, фосфор, сумпор, калцијум. Друга група неопходна је за одржавање јонске равнотеже на нивоу ћелија, где спадају: натријум, калијум, магнезијум, хлор, па и калцијум, и фосфор. Трећа, најмногобројнија група су минерали који су неопходни за активност ензимских и протеинских транспортних система, то су такозвани микроелементи. Овој групи припадају: гвожђе, бакар, цинк, селен.

На минерале при породу спада 3% тјелесне масе, а тај проценат код одраслих се повећава на 4,5% тјелесне масе. Интерес за овим материјама све је већи јер најновија сазнања и могућност њиховог тачног одређивања, и у ткивима и у храни, показао је значајну узрокну везу дефицита минерала и настанка неких болести.

У раном дечјем узрасту минерали су веома потребни и њихов недостатак може изазвати сметње у правилном физичком развоју, али може имати и далекосежне посљедице и на психички развој.

Велика испитивања која су вршена у Африци код дјеце која су у исхрани користила мало животињских протеина показала су успорен психички развој и ограничење спознавајуће у односу на европску дјецу. Раније се то тумачило расним карактеристикама. Тек у најновије вријеме откријен је први узрок. То је олигоелемент цинк чији недостатак у храни доводи до психичке успорености и много нижег степена интелигенције дјеце, а касније и одраслих људи. Данас постоји огроман број студија које говоре о значају ми-

нерала у људском здрављу. Навешћу само неке од њих за које се сигурно зна да њихов мањак доводи до болести док други, додавани исхрани, могу спријечити појаву неких веома тешких готово симптома као што су повећана концентрација натријума. Дневне потребе за магнезијумом износе 300 мг. Највише магнезијума има у орасима, љешићницама, соји, чоколади, пасуљу, мале количине има и месо, док га у млијеку готово и нема.

Посебан интерес у новије вријеме побуђују неки олигоелементи јер се сматра да спадају у групу антиоксиданаса, један од тих минерала је Селен. Његов недостатак доводи до мускуларне дистрофије и јавља се само у неким крајевима Кине где је земљиште изузетно сиромашно селеном. Данас се сматра да дефицит селена у храни може довести до појаве слабе исхранености срца и појаве инфаркта и настанак малигних оболења (рака). Због тих разлога све више се потенцирају да давање селена у виду таблета или исхрана намирницама богатим селеном.

Црна Гора као и Србија спадају у подручја врло сиромашна селеном у земљишту, па и у храни. Просјечне вриједности селена у земљишту код нас износи 1 до 3 грама дневно. Код нас се со уноси много више јер се она налази у готово свим намирницама: суво месо, салама, сардине, сир. Испитивања уноса соли у колективној исхрани у студентским домовима, топли оброк радника, војсци, показала су десетоструко већи унос соли од препорука америчке академије. Није ни чудо што изузетно висок проценат становништва код нас има значајно повишен крвни притисак.

Калијум, веома значајан елемент који може значајно ублажити притисак ако се у исхрани користи храна богата калијумом: спанаћ, грашак, пасуљ, парадајз, банане, грожђе, наранџе.

Калцијум, мањак калијума некада може довести до повећаног крвног притиска. Унос једног грама калцијума дневно смањује дијастолни крвни притисак за 9%. Особе које уносе дневно 1,5 грама калцијума имају 40 до 50% мање хипертензија од особа које уносе само пола грама дневно. Калцијума имају 40 до 50% мање хипертензија од особа које уносе само пола грама дневно. Калцијума имају 40 до 50% мање хипертензија од особа које уносе само пола грама дневно. Калцијум се садржи у селену - око 10 микрограма на килограм. Дневне потребе одраслог мушкарца износе 70 микрограма. Пошто један литар млијека садржи преко 70 микрограма селена нема опасности за дефицит код дјеце, било да се хране мајчиним или крављим млијеком.

Цинк је један од веома важних елемената чији дефицит доводи до низа оболења. Нарочито је испитан дефицит цинка код дјеце. Таква дјеца слабо напредује, склона су паразитарним инфекцијама, код адолосцената мањак цинка доводи до учесталијег јављања акни. Код одраслих, мањак цинка доводи до пада отпорности, слабљења чула мириза и укуса, промјена на кожи, успореним зарастањем рана. Код жена може бити узрок отежаног зачећа, а може бити узрок побачаја. Повећан унос цинка у односу на бакар смањује учесталост оболења срца (коронарну болест). Највише цинка садржи харинга, чак 70 мг на 100 грама, док га говедина садржи само 2,5, а јетра од 3 до 8 мг/100 грама. Биљке га садрже врло мало као и млијеко - само 0,3 мг.

Сматра се да су дневне потребе око 15 мг, што значи да ако у храни користимо месо, сиреве, пасуљ, црни хлеб неће бити дефицит. Ако је неко у могућности да користи школјке и харинге може имати и вишак, што такође није добро јер доводи до промјена на тромбоситима.

Др Тадија НИКОЛИЋ

МЕДИТЕРАНСКИ КУВАР

САН ПЈЕР

САН ПЈЕР „НА ЛЕШО“

Сан Пјер риба из породице Ковача (ZEIDAE). У народу је позната као Петровица, Свети Петар, шан-пјер, Ковач. Тијело му је изразито овално, високо и јако спљоштено. Има огромно леђно пераје које му не служи само за пливавање, него и да уплаши другу рибу. На оба бока има велику црну пјегу. Глава му је несразмерно велика са огромним устима. Боје је маслинове, са златним и сребрним светицама. Тело је са дужином од 3-4 кг. Премајчи се у прољеће.

Сан Пјер живи, углавном, на различitim врстама дна. Најчешће бораве на пјесковито-муљевитом, мада се може наћи и на каменитом дну. Често се среће на дубинама од 70 до 150 метара, а залази и до 300 метара. Посебно млађи примјери живе на пјесковитом дну и на великим дубинама.

Лови се преко читаве године нарочито у љето и јесен. Месо му је bijelo, мекано и врло укусно.

Раштан се припреми за кување, тако што се пера првом, исечкају и проперу. У повећану суд ставити воду да узвари, па додати 2-3 ожиче соли и припремљени раштан (1,1/2 кг). Док се раштан кува, припремити сљедећи смјесу: исечаки и пропржити 3 осредње главице цр-

ног лука, додати 1 кг. мљеног меса (мљешано свињско и јунеће), ожичицу соли, 1/2 ожичице цукра, мало папра, мало алеве паприке и ожичицу „вегете“. Скувана расхтана процједити па трећину распоредити по дну земљане посуде дуголастиог облика. Дно посуде претходно добро намазати уљем. Преко расхтана распоредити половину припремљене смјесе од меса, а по њој изрендати 2-3 осредње велике кромпира. Поново рећи расхтан, другу половину смјесе од меса, па кромпир и, на kraju, по врху распоредити преосталу трећину расхтана. Све прелити шољицом уља и бешамел сосом. Преко земљаног суда ставити фолију (крајеве притиснуту), па пећи у терни око 35 мин. Скувану рибу ставити на одговарајућу пјаделу па је прелити са мало мијешаног уља (било и маслинovo) и посuti мљеном папром и сједећим чешљаком и петрусином. Према укусу прелити соком од лимуна.

ФУГАЦА

Потребно: 1/2 литра млијека, 3 цијела јаја, 4 жуманца, 250 гр. цукра, 60. гр. квасца, 250 гр. маргарина,

добро умијесити (уоколико је сувише тврдо додати млаког млијека). Оставити тијесто на топло место да надође. Кад је надођло, поново га треба премјестити (може и неколико пута). Фугаца се пеће у одговарајућем подмазаном, окружном калупу у коме се пусти да још једном надође. У одговарајућем суду за мјешавине усuti брашно и додати, цуккар, јаја (посебно умутити беланца), жуманца, расхтолнени маргарин, рум, сок и кору од лимуна, и поморанде, ружине капи и надоћа, добро умутити квасац. Направити тијесто, па га

добро умутити (уоколико је сувише тврдо додати млаког млијека). Оставити тијесто на топло место да надође. Кад је надођло, поново га треба премјестити (може и неколико пута). Фугаца се пеће у одговарајућем подмазаном, окружном калупу у коме се пусти да још једном надође. У одговарајућем суду за мјешавине усuti брашно и додати, цуккар, јаја (посебно умутити беланца), жуманца, расхтолнени маргарин, рум, сок и кору од лимуна, и поморанде, ружине капи и надоћа, добро умутити квасац. Направити тијесто, па га

КЊАЗ МИЛОШ
БУКОВИЧКА БаЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ
ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА
Минерална вода
Сокови
Пића других производача

Продајни центар у Ластви грбаљској
 тел. 086/51 - 297, тел./факс 52-518
 Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун
 тел. 086/52-378

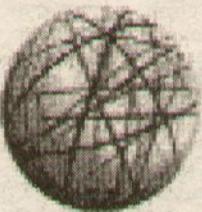
BANEX
 производња, експорт-импорт, инжењеринг,
 туризам и услуге

СВЕ ВРСТЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ПОСЛОВА,
 СТАНОВИ ЗА ТРЖИШТЕ
 РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И
 АДАПТАЦИЈЕ

85310 БУДВА, Приморски баталјон 10,
 тел./факс 086/52-790, тел. 51-764

VAŠA FIRMA
 NA INTERNETU -
 USLOV ZA
 MODERNO POSLOVANJE
 I SAVREMENE KOMUNIKACIJE

Internet **сг**

069 061 219

тел. 086/ 52-762, 52-280, 52-285
 факс 086/ 51-320

СПОРТ

ФУДБАЛ

„МОГРЕНУ“ ИГРА - „ПАРТИЗАНУ“ БОДОВИ**•Преко 3000 гледалаца на стадиону Лугови**

МОГРЕН - ПАРТИЗАН (3:0)

(1:0)

Будва, 13. марта

Гледалаца око 3000

Судија: Миливоје Аксентијевић (Шабац) 7

Стријелци: Ивић у 35, Ђоковић у 86 и Илић у 90. мин.

Жути картон: Димић (Могрен) и Кажман (Партизан)

МОГРЕН: Јубановић 7, Љубановић 6, Пима 7, Каваја 7, Момчиловић 6, Белада 6, Димић 6, Магазин 6, Гушић 6, Мештер 7 (Мулатовић -), Ђоковић 6 (Жижић -).

ПАРТИЗАН: Дајманац 6, Рашовић 6, Крстјанић 7, Станојевић 6, Тробок 7, Ивић 7, Илић 7, Томић 8, Ђоковић 7 (Обрадовић -), Кажман 6 (Илијев 7), Стојановић 6.

Гостовање најбољег тима у Југославији, београдског „Партизана“ изазвало је велико интересовање љубитеља фудбала у Будви, и шире. Сат времена прије почетка утакмице трибине стадиона Лугови биле су испуњене до посљедњег места, па су навијачи „мајстора са мора“ и „грабара“ мјесто за гледање утакмице морали потражити на крововима и балконима оближњих кућа или пак на кроњашама дрења.

Све до пред крај првог полу-времена фудбалери „Могрена“ представљали су равнopravног противника актуелном шампиону Југославије. Прву прилику за постизање гола имали су домаћи фудбалери у 17. минуту када је центрфор Гушић одлично шутирао главом, али је голман „прно-бијелих“ Дамјанац крајним напором лопту, врховима прстију избацио у аут. Да је Гушић био спретнији, али и сртенији, у 32. минуту али се могло десити да „Могрен“, сасвим заслужено

први крене у водство. А онда, по неписаним правилу, следије казна. У 35. мин. све је сам завршио Ивић. Ушташа је лоптом у шеснаестерац домаћина, лако се ослободио својих чувара и послје краће гужве, икоса са 5-6 метара, лопту послao иза леђа до тада одличног Јубановића.

Минут прије краја првог дијела утакмице Војводић је имао одличну прилику да изједначи резултат. Послиje доношења Пиме, Војводић се ослободио Рашовића и Крстјанића и када се очекивао шут, Војводић се спетњао, лошо шутираo, и лопта је завршила покрај десне стативе „Партизаног“ голмана.

На почетку другог полу-времена преко 3000 гледалаца видијело је и најбољу акцију на утакмици у којој су учествовали Илић, Ђоковић и Ивић који је свега 6-7 метара снажно шутирао, али је голман Јубановић бравурозно интервенисао и спријечио сигуран гол. Центарфор „прно-бијелих“ Ђоковић у 58. минуту пропушта стопостотну шансу. Када је голман Јубановић већ био савладан, вођа навала „Партизана“ лопту шаље под гола. За пропуштену прилику Ђоковић се искупио у 86. минуту када је у стилу врсног голгетера све сам завршио у шеснаестерцу „Могрена“, варком тијела преварио и голмана Јубановића и doveo „Партизан“ у водство 2:0. Тачкну на утакмицу ставио је Илић голом у 90. мин. утакмице.

И поред пораза против „Партизана“, сигурно превисоким резултатом, фудбалери „Могрена“ показали су најбољу игру у наставку првенства на свом стадиону „Могрен“, сасвим заслужено

ПОБЈЕДА ЗА ПРЕОКРЕТ**•Димић донио радост голом у 64. минуту**

МОГРЕН - МИЛИЦИОНАР 1:0

(0:0)

Будва 21. марта

Стадион Лугови

Гледалаца око 500

Судија: Достинић (Горњи Милановац) 7

Стријелац: Димић у 64. мин.

Жути картон: Димић, Мештер (Могрен), Ћирковић и Станишић (Милиционар)

МОГРЕН: Шушкавчевић - Јуцовић 6, Магазин 6, Каваја 7, Белада 7, Пима 8, Момчиловић 7, Димић 7, Ђукановић 8 (Жижић), Мештер 7, Ђоковић 6.

МИЛИЦИОНАР: Ковачевић 6, Ћирковић 5 (Николић 5), Станишић 6, Богдановић 6, Ђокић 6, Јездимировић 6, Мулина 5, Марковић 5 (Куновић), Гвозденовић 5 (Антић), Миловановић 5.

На нову прволигашку победу фудбалери „Могрена“ чекали су пуних осам кола, тачније од 17. кола када су на Луговима савладали „Раднички“ из Крагujevца. Побједу против „Милиционара“ донио је новајлац Димић голом у 64. минуту. По лијевој страни незадрживо је продро Магазин, одлично упослио центарфора Ђукановић који је снажно шутирао, међутим голман „плаваца“

ПОБЈЕДА ЗА МИРАН САН**•ОДЛИЧНА ИГРА ИЛИЈЕ РАЂЕНОВИЋА**

ПЕТРОВАЦ-ИБАР 2:0 (0:0)

Петровић, 22. марта

Стадион Под малим бродом

Гледалаца 300

Судија: Јовићевић (Ријека Црнојевића) 6

Стријелац: Сели у 47. и Марко Миловић у 79. мин.

Жути картон: Голиш, Сели, Мијушковић (Петровић) и Шкиријел (Ибар)

ПЕТРОВАЦ: Пејовић -, Дацак 7 (Илић-), Војиновић 7, Мијушковић 7, Јоветић 7, Ђоковић 7, Мирко Миловић 6 (Марко Миловић 7), Масловић 7, (Улама), Голиш 7, Рађеновић 8, Сели 7.

ИБАР: Нурковић 6, Дедејић 5, Горани 5 (Којић), Рамовић 5, Федерић 5, Сутовић 5, Хусић 5, Бјаррамовић 5, Хуромовић 6, Рахиро-

Ковачевић добро је интервенисао и лопту одбио у поље, али само до Јубовића који без оклијевања шаље праву „бомбу“ пре-ма гулу гостију. Лопта погађа стативу, да би се послије краће гужве пред голом Ковачевића најбоље снашао Димић и лопту послao у гол. Тек касније се испоставило да је то био и побједоносни погодак „Могрена“. Приказаним игром и залагањем „мајстора са мора“ у потпуности био је задовољан тренер Слободан Халиловић. - Сада се лакше диште. Ова победа, злата вриједна, поново нас оставља у триди за очување прволигашког статуса. Послије ове победе и повољног распореда велики сам оптимиста у наставку првенства.

Незадовољство приказаном игром, посебно залагањем својих играча, није крај тренер Београда Ђерум: - Ово је наше најлошије издање од почетка шампионата. Играли смо нервно, неповезано и оно што ме највише забрињава - неборбено. Једноставно, током читаве утакмице нисмо створили ниједну изгledну прилику за постизање гола. Честитам „Могрену“ на заслуженој победи.

ПОБЈЕДА ЗА МИРАН САН

•ОДЛИЧНА ИГРА ИЛИЈЕ РАЂЕНОВИЋА

ХЛАДАН ТУШ НА ЛУГОВИМАБудва, 3. марта
Стадион Лугови
Гледалаца: 1000
Судија: Здравко Савић (Бачка Топола)Стријелци: Хусеиновић у 18 и Јањић у 67. минуту.
Жути картон: Ђуришић (Моравић) и Хусеиновић (Рад)

МОГРЕН: Јубановић 6, Муравић 5, Мештер 6, Белада 5 (Марковић), Каваја 6, Ђуришић 5 (Обрадовић), Муратбашić 5, Момчиловић 5, Магазин 5 (Бурашковић), Гушић 5, Вејовић 5.

РАД: Шево 7, Кнежевић 7, Радовановић 7, Глоговац 7, Мијовић 6 (Михајловић 7), Хусеиновић 8, Јањић 7 (Видојевић), Кузмановски 8, Томић 7 (Ђорђевић), Топалов 7, Вишњика 7.

Да императив побједе, поред додатне мотивације, може да представља и право оптерећење, додатну одговорност коју објективно не могу да ноше на својим леђима, осетили су фудбалери „Могрена“ у утакмици са „Радом“. Током читаве утакмице играчи „Могрена“ играли су неповезано, неосмишлено, без праве прилике за постизање гола. За разлику од њих, фудбалери „Рада“ чврсто су све

коцне игре држали у својим рукама. Добру игру „грађевинари“ кручишу голом Хусеиновића у 18. минуту игре. Послије одличног пророда и још бољег центрачути Марковића, Хусеиновић није било тешко да са свега 5-6 метара савлада голмана Јубановића. У 63. минуту играч гостију Јањић нашао се у стопостотној шанси, међутим, голман Јубановић одлично интервенише и резултат остаје непромијењен. У 67. минуту Јањић се искупује за пребањију грешака. Сам се докопа лопте на половини терена, лако се ослободио својих пратилаца, предибрао и голмана Јубановића и послao лопту у празан гол и тако поставио коначан резултат утакмице 2:0 за „Рад“. Поред пораза љубитеље фудбала на Бујви, који су звијузком испратили домаће фудбалере са терена, забрињава веома лоша игра „Могренових“ фудбалера. И ако је одигран тек треће коло прољећног дијела првенства поразом против „Рада“, на свом терену. Фудбалери „Могрена“ умногоме су смањили шансу у борби за останак у Првој савезној фудбалској лиги.

МАЛИ ФУДБАЛ**НАЈМЛАДИ, А НАЈБОЉИ**

• Клуб малог фудбала „Петровић“ засигурно најмлађи спортски колектив у богатој породици будванског спорта. Група спорчких занесења, углавном бивших фудбалера, размишљајући како да осмисле слободно вријеме кога је иначе на претек, у зимском периоду у свом градићу дошли су на идеју да оснује Клуб малог фудбала

Кафиће као једино место у којима се окупљала петровачка омладина, послије завршетка туристичке сезоне, замијенила је спортска сала и терени за мали фудбал.

Априла мјесеца 1997. године званично је основан и регистрован Клуб малог фудбала „Петровић“. Већ сљедеће године фудбала-

не интересује. Сигурно ћемо освојити прво место, али улазак у Републичку лигу препустиће ћемо другопласираној екипи. Мото оснивача Клуба био је јасан - желимо да се „одговорно“ забављамо, да вријеме уместо у квизима проводимо у спортској сали и на фудбалским теренима - рекао је директор Клуба Зоран

„Петровић“ - најмлађи спорчки колектив

лери Клуба играли су, додуше без већег успеха, Општинску лигу. Укидањем овога до тада популарног градског такмичења многи су помислили да ће замијети даље активности у Клубу. Међутим, чланови овога колективе којих је из дана у дан бавили се више и више, не само да нису мислили тако, већ су направили и корак даље.

КМФ „Петровић“ постаје члан републичке лиге у малом фудбалу - Јужна регија. И где чуда! Исте године пар кола прије краја првенства фудбалери из Петровића чврсто држе чељну позицију и једини су кандидати за освајање првог места које води

у виши ранг такмичења.

- Звучи невјероватно, али нас улазак у виши ранг такмичења

Драговић и наставио: Свјесни smo да мали фудбал није избори место које му објективно припада у црногорском, па и југословенском спорту. Зато нам у овом моменту резултат није у првом плану. Све своје активности до сада финансирајмо углавном са ми и по томе смо сигурно јединствен клуб у Будви. Виши ранг такмичења тражи више слободног времена, боље услове, више новца. У овом тренутку ми за то, и поред доказаног играчког квалитета, нисмо спремни и заинтересовани - закључио је Драговић.

Било би добро када би и остали спорчки заљубљеници пошли стопама, некада одбојкашких, сада фудбалских ентузијаја из Петровића.

Било би добро када би и остали спорчки заљубљеници пошли стопама, некада одбојкашких, сада фудбалских ентузијаја из Петровића.

• РЕЗУЛТАТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА

ФУДБАЛ:

Земун - Могрен 2:0 (0:0)

Могрен - Рад 0:2 (0:1)

Пролетер - Могрен 2:2 (2:1)

Могрен - Партизан 3:0 (1:0)

Хајдук - Могрен 1:0 (0:0)

Могрен - Милиционар 1:0 (0:0)

ОДВОЈКА:

Б. ривијера - Млади радник 3:2 (21:25, 25:20, 25:19, 16:25, 15:11)</

СПОРТ

ВАТЕРПОЛО

ШАМПИОНСКА ИГРА БЕЧЕЈА

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА-БЕЧЕЈ 6:14 (0:1, 1:4, 1:5, 4:4)

Котор, 2. марта
Градски базен у Котору
Гледалаца: 200
Судије: Рађеновић (Котор) и Мишковић (Београд)

Играч више: „Будванска ривијера“ 7:2, „Бечеј“ 8:6
БУДВАНСКА РИВИЈЕРА:

Јанчић, Митровић 1, Зећ, Дапчевић, Мировић, Дамјановић 1, Ђирковић, Пантелејић, Михајловић, Никчевић 3, Милићић, Удовичић 1, Вогел, Вукчевић.

БЕЧЕЈ: Шоптар, Шефик, Родић, Крстоношић, Вукчанић, Месарошић, Ђирић 1, Ускоковић 2, Тот 1, Шапић 5, Васић 4, Кречковић, Милић 1.

Због неисправности оба семафора на градском базену у Котору, утакмица 11. кола Јувал ватерполо лиге између „Будванске ривијере“ и „Бечеја“ подсјетила нас је на стара, можда за ватерполо добра времена, када се вријеме на утакмицама мјерило ручном штоперицом. Због свега тога делегат ове утакмице Одоловић из Х. Новог неочекивано је био и централна фигура утакми-

це. На овој утакмици ватерполисти „Бечеја“ још један пут показали су да у овогодишњем првенству немају озбиљнијег противника на путу ка шампионској титули. Можда је управо овога супериорности ватерполиста „Бечеја“ овогодишње првенstvno учинило и незанимљивим.

Ватерполисти „Б. ривијере“ први погодак на овој утакмици постигли су тек у 17. минуту, а да претходно нису искористили три напада са играчем више. И у овом мечу будванска „дelfini“ још један пут су показали велики недостatak у игри са играчем више. Од 7 напада се играчем више, ватерполисти тренера Поповића постигли су само два гола. Можда управо у овој чинjenici лежи разлог високог пораза домаћих ватерполистa.

Одличну и ефикасну игру у редовима „Бечеја“ пружили су Шапић и Васовић, док је у „Б. ривијери“ бољи од осталих био Никчевић.

Д.К.

КАРАТЕ

КАРАТЕ КЛУБ „БУДВА“ ОВУ ГОДИНУ ПОЧЕО ДОБРИМ РЕЗУЛТАТИМА

УСПЈЕСИ У ХЕРЦЕГ НОВОМ И ПОДГОРИЦИ

•Млади каратисти освојили четири златне, једну сребрну и једну бронзану медаљу, а ката тим сребрну и бронзану медаљу

Годину у којој обиљежава 20 година постојања Омладински карате клуб „Будва“ је почeo успјесима. На „Купу мимозе“ у Херцег-Новом 20. фебруара, на коме су учествовали такмичари из 25 екипа из Црне Горе, Србије и Републике Српске, Драгана Бурзан је освојила златну медаљу, Никола Грујић бронзану, а ката тим (Јелена Грујић, Ана Драгић и Драгана Бурзан) такође бронзану медаљу.

На турниру карате клуба

тим. На овом турниру је учествовало 38 екипа са 750 такмичара.

Секретар клуба Ранко Вукотић истиче да се каратисти „Будве“, иако у финансијским тешкоткама, припремају за републичко првенstvo и уписују нове чланове.

- За овако добар успјех и освојене медаље посебно је заслужан тренер Саво Крстичевић који је сваког дана уз пуно пожртвовања припремао наше такмичаче - каже Вукотић и нагла-

шава да је карате клуб „Будва“ посебно захвалан начелнику Одјељења безбедности Рајку Кујачи који је омогућио каратистима да се припремају у спортској сали полиције.

Прије почетка Првенства рукометаши „Сингелона“ који су у својим редовима имали чак

пет омладинских репрезентативаца, важили су за најбољији кандидата за освајање титуле кадетског првака Југославије. Ипак, на крају су се помирили са петим мјестом. Клубови из наше републике нису се прославили на овогодишњем Првенstvu, то се посебно односи на младе рукометаше „Ловћена“ који су прижељкivali висок пласман. Пехари намијенији најбољем играчу и стријелцу Првенства припадали су капитену Југовића Ненаду Савићу, док је најбољег голмана проглашен голман „Жељезничара“ Милан Косановић.

РЕЗУЛТАТИ ЗА ПЛАСМАН:
9-10 место „Динамо“ - „Будва“ 16:11, 7-8 место „Цепелин“ - „Ловћен“ 12:18, 5-6 место „Жељезничар“ - „Сингелон“ 15:18, 3-4 место „Металопластика“ - „Партизан“ 20:19, ФИНАЛЕ: БАСК-ЈУГОВИЋ 25:19.

Д.

ШАХ

ОДРЖАНО ПРВЕНСТВО БУДВЕ У ШАХУ ТРИЈУМФ МИХАЉЕВИЋА

•Уз учешће 22 шахиста, у просторијама средњошколског центра „Данило Киш“, а у организацији Шаховског клуба Будва, овога викенда одиграно

Првенstvo Budve u shahu. Пеона заузео је Никола Бајковић. Пет поена сакупили су трећепласирани Никола Борозан и четвртепласирани Бранислав Бешловић.

Шаховски савез Црне Горе поводом 50 година од свог оснивања, овом приликом ШК Будва и дојењима будванског шаха Крсту Марковићу, др Митру Љубиши и Николи Бајковићу у знак захвалности за допринос у развоju шаха додијелио је пригодна признања.

К.

БОКС

МИЈАИЛОВИЋ БИСЕР ЈАДРАНА

Будва, 14. марта

Сала МСЦ

Гледалаца: 500

Судије: Лакић и Вукчевић (Подгорица)

Пионири: Џурбузовић (Х. Нови)-Клијандић (Никшић) 1:1, Поповић (Будва)-Ђемаљ (Смедерево) 2:0 предаја у другој рунди,

Јуниори: Полувелтер Јовић-Вуковић (Никшић) 2:0, велтер Чуровић (Н. Нови)-Дедовић (Никшић) 1:1, полуредови: Самарџић (Н. Нови)-Машановић (Цетиње) 2:0, лака Вукојић (Будва)-Дубљевић (Х. Нови) 0:2, велтер Шаботић (Никшић)-Влаović (Х. Нови) 2:0, бантам Ђурковић (Цетиње)-Хајруши (Никшић) 0:2, полуредови: Костовић (Будва)-Металац (Металац) 0:2.

Сениори: лака Вуjić (Цетиње)-Симовић (Металац) 0:2 к. о. прва рунда, велтер Кирић (Зрењанин)-Несторовић (Металац) 1:1 средња Рођан (Бар)-Мијаиловић 0:2 к. о. прва рунда, полуредови: Јовановић (Будва)-Металац (Металац) 0:2.

Сениори: лака Вуjić (Цетиње)-Симовић (Металац) 0:2 к. о. прва рунда, велтер Кирић (Зрењанин)-Несторовић (Металац) 1:1 средња Рођан (Бар)-Мијаиловић 0:2 к. о. прва рунда, полуредови: Јовановић (Будва)-Металац (Металац) 0:2.

Пионири: Џурбузовић (Х. Нови)-Клијандић (Никшић) 1:1, Поповић (Будва)-Ђемаљ (Смедерево) 2:0 предаја у другој рунди.

Под покровитељством СО Будва, а поводом двадесет година

Под покровитељством СО